

منشورات
معاونت
فرهنگی
تبلیغی

۱۶۱

بوستی گیت

گفتگو

راهیان نور

ویژه چهلین سال
انقلاب اسلامی

محرم الحرام ۱۴۴۰ هـ.ق، ۱۳۹۷ هـ.ش

متون علمی - آموزشی مبلغان

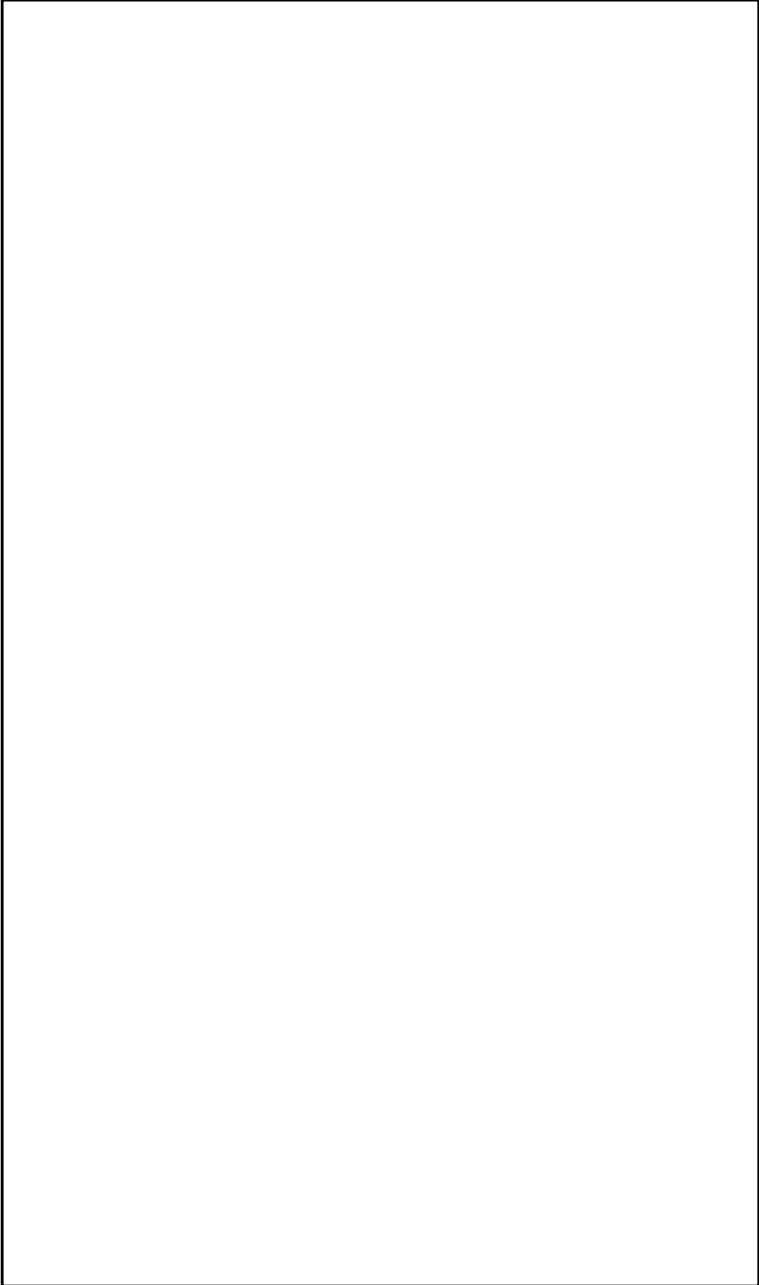

نهضت ما حسینی
رهبر ما خمینی

ایستاد حسین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ره‌توشه راهیان نور

محرم الحرام ۱۴۴۰ ه.ق - ۱۳۹۷ ه.ش

متون علمی - آموزشی مبلغان

«ویژه چهلمین سال انقلاب اسلامی»

تهیه و تدوین:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

معاونت فرهنگی و تبلیغی

گروه تأمین منابع

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر: قم:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

عنوان دیگر:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

ره‌توشه راهیان نور

محرم الحرام ۱۴۴۰ ه.ق - ۱۳۹۷ ه.ش

متون علمی - آموزشی مبلغان

«ویژه چهلمین سال انقلاب اسلامی»

- تهیه و تدوین: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت فرهنگی و تبلیغی
- نویسندگان: گروهی از پژوهشگران
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت و تاریخ چاپ: اول تابستان ۱۳۹۷
- شمارگان: ۱۰۰۰
- قیمت: ۸۰۰۰ تومان
- چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

تلفن گروه تأمین منابع: ۰۳۷۷۴۰۳۹۷ - ۰۲۵ پست الکترونیکی: tbligh@dte.ir

با قدردانی از همکارانی که در تولید و نشر این اثر نقش داشته‌اند:

- ویراستار: علی کوچکی • صفحه‌آرا: اکبر اسماعیل پور • کارشناس تحریریه:
- علیرضا انصاری • کارشناس اجرایی ره‌توشه: سید محمود کریمی

تمام حقوق این اثر، برای معاونت فرهنگ و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی محفوظ است.

فهرست مطالب

- طلیعه سخن..... ۱۱
- دستاوردهای انقلاب اسلامی از منظر مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)..... ۱۳
۱. استقلال و حفظ تمامیت ارضی ۱۳
۲. ارتقا جایگاه ایران در جهان ۱۴
۳. امید افزایی در جهان اسلام ۱۵
۴. رشد اسلام خواهی و بیداری اسلامی در جهان ۱۵
۵. رشد آزادی و تشویق جوانان به آزاداندیشی ۱۶
۶. محرومیت زدایی ۱۸
۷. رشد و گسترش معنویت ۱۹
۸. توسعه عدالت اجتماعی ۲۰
۹. مبارزه با عوامل فساد ۲۲
۱۰. ایستادگی در برابر قدرت خواهان و سلطه طلبان ۲۲

۱۱. امتیازات انقلاب اسلامی نسبت به انقلاب‌های جهان ۲۴
۱۲. رشد علمی و صنعتی ۲۹
۱۳. شتاب پیشرفت علمی و فناوری ۳۲
۱۴. پیشرفت علم پزشکی و داروسازی ۳۴
۱۵. فن‌آوری هسته‌ای ۳۵
- علل عدم دستیابی به همه آرمان‌های انقلاب از نگاه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی).** ۳۹
۱. زمان‌بر بودن و دشواری دستیابی به اهداف انقلاب ۳۹
۲. توطئه دشمن و تحمیل جنگ هشت ساله ۴۱
۳. عدم اهتمام برخی از مسئولین به آرمان‌های انقلاب ۴۳
۴. موانع درونی ۴۴
- دستاوردهای علمی و فناوری انقلاب اسلامی؛** عسکری اسلامپور کریمی ۵۱
۱. از بی‌سوادی اکثریت مردم تا ارتقای سطح علمی جامعه ۵۲
- الف) افزایش نرخ باسوادی ۵۲
- ب) رشد تعداد دانشگاه‌ها و مدارس ۵۳
- ج) رشد بیست و پنج برابری دانشجویان ۵۳
- د) رتبه ایران در تعداد مقالات و ارجاعات علمی (تولید علم) ۵۴
- ه) رتبه شانزدهم در ثبت اختراعات ۵۵
۲. فناوری نانو ۵۶
۳. فناوری هسته‌ای ۵۸

۶۰	۴. فناوری فضایی
۶۲	۵. فناوری سلول‌های بنیادی
۶۵	دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی؛ علیرضا انصاری.....
۶۶	جایگاه اقتصاد ایران در جهان
۶۷	۱. فقرزدایی
۶۷	الف) توصیه به حمایت از پابرهنگان.....
۶۸	ب) فقرزدایی عملیاتی
۶۹	- تشکیل کمیته امام
۷۰	- فعالیت‌های جهاد سازندگی
۷۱	۲. وضع معیشتی مردم
۷۳	۳. افزایش زیرساخت‌های خدماتی
۷۳	الف) راه‌های اصلی و فرعی
۷۴	ب) گازرسانی.....
۷۴	ج) میزان «آب» تولیدی کشور
۷۵	د) برق‌رسانی
۷۵	ه) سدسازی.....
۷۶	۴. توسعه صنعتی
۷۸	الف) تولید ناخالص ملی
۸۱	ب) صنعت فولاد.....

- ج) تولید آلومینیوم..... ۸۱
- دستاوردهای بهداشتی و پزشکی انقلاب اسلامی؛ محمدرضا بهروز..... ۸۳**
۱. وضعیت پزشکی کشور ۸۴
۲. بهبود وضع بهداشت ۸۵
۳. تأسیس خانه‌های بهداشت ۸۶
۴. آمار پزشکان و متخصصان ۸۶
۵. دستاوردهای صنعت دارویی ۸۷
۶. پیشرفت‌های علمی پزشکی ۸۸
۷. درمان بیماران خارجی ۹۰
۸. افزایش امید به زندگی ۹۰
۹. کاهش مرگ‌ومیر ۹۱
۱۰. افزایش تخت‌های بیمارستانی ۹۲
۱۱. سایر نوآوری‌ها و اختراعات پزشکی ۹۳
- الف) تولید رده سلول‌های بنیادی ۹۳
- ب) تزریق سلول‌های شوآن برای ترمیم آسیب‌های نخاعی ۹۳
- ج) تولید دستگاه شتاب‌دهنده خطی ۹۴
- د) تولید داروی زخم بیماران دیابتی ۹۵
- ه) تولید داروی گیاهی درمان ایدز ۹۵
- و) نانوکریستال‌های مؤثر در ترمیم بافت‌های آسیب‌دیده داخل بدن... ۹۵

۹۷.....	دستاورهای سیاسی و بین‌المللی انقلاب اسلامی؛ محمدکاظم کریمی
۹۷.....	وضعیت سیاسی کشور قبل از انقلاب اسلامی
۹۸.....	استقلال و نفی سلطه بیگانگان
۹۹.....	تأسیس حکومت مبتنی بر احکام دین
۱۰۱.....	مردم‌سالاری دینی
۱۰۲.....	ارتقای آگاهی سیاسی
۱۰۴.....	مطبوعات و رسانه‌های جمعی
۱۰۵.....	تقویت محور مقاومت اسلامی
۱۰۶.....	استکبارستیزی
۱۰۷.....	تحقیر آمریکا
۱۰۸.....	قدرت منطقه‌ای
۱۱۱.....	کتابنامه
۱۱۱.....	کتاب
۱۱۲.....	نشریات
۱۱۲.....	پایگاه‌های اینترنتی

طلیحه سخن

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، که مرهون رهبری حکیمانه امام خمینی علیه السلام، حضور یکپارچه مردم متدین، و آموزه‌های اصیل و پویای مکتب تشیع بوده است، سرآغاز تحولات عمیق در ایران و بسیاری از کشورهای جهان گردید؛ این حادثه بسیاری از معادلات سیاسی جهان و منطقه را به نفع مستضعفان تغییر داد و موج حرکت‌های آزادی‌بخش را ایجاد و موجب استکبارزدایی در جهان شد؛ پیروزی انقلاب اسلامی موجب درهم شکسته شدن هیمنه استکبار جهانی گشته و ثابت کرد چگونه بسیاری از ناممکن‌ها با اراده جمعی يك ملت و با توکل به نیروی لایزال الهی ممکن شده و يك رژیم تا دندان مسلح و برخوردار از حمایت‌های همه‌جانبه قدرت‌های بزرگ با دست خالی مردم به زانو در آمده است.

انقلاب اسلامی ایران در مبارزه با استبداد و استکبار جهانی، الگویی به جهانیان ارائه کرد و عزم سایر ملت‌ها را در اتخاذ این الگوی مبارزه جزم نمود.

به یقین در این برهه از زمان که دشمنان قسم خورده اسلام و انقلاب در

جنگ نرم علیه انقلاب و جمهوری اسلامی، با ایجاد یأس و ناامیدی در جامعه، نسبت به آینده انقلاب و کشور از طریق سیاه‌نمایی، بزرگ کردن مشکلات، زیر سؤال بردن و یا کم‌ارزش جلوه دادن دستاوردهای عظیم انقلاب و ناکارآمد نشان دادن نظام دینی هستند، تبیین دستاوردهای انقلاب، نقش بسزایی در خشتی‌سازی ترفندها و طرح‌های پلید آنان دارد. براین اساس در این مجموعه مختصر که با همکاری جمعی از نویسندگان محترم به مناسبت چهلمین سالگرد حیات این شجره طیبه، تدوین گردید، به طور فهرست‌وار مهم‌ترین دستاوردها و پیشرفت‌های انقلاب اسلامی را در محورهای: سیاسی، اقتصادی، علمی و فناوری و پزشکی در مقایسه با دوران قبل از انقلاب، مورد بررسی قرار می‌دهد. پیشنهادات، نظرات و تجربیات ارزشمند خوانندگان و مبلغان گرانقدر، همواره ما را در تهیه و تدوین مجموعه‌های مفید و با مطالب کاربردی و بهتر مدد خواهد رساند.

در پایان از تمام نویسندگان و همکارانی که در آماده‌سازی این مجموعه، صادقانه تلاش کردند، به ویژه از زحمات حجت الاسلام والمسلمین علی‌اکبر مؤمنی، رئیس محترم گروه تأمین منابع تبلیغی، سپاسگزاری می‌نمایم.

سعید روستا آزاد

معاون فرهنگی و تبلیغی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

دستاوردهای انقلاب اسلامی از

منظر مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)*

اشاره

دستاوردهای انقلاب اسلامی براساس بیانات حضرت آیت الله خامنه‌ای (مد ظله العالی) به شرح ذیل می‌باشد:

۱. استقلال و حفظ تمامیت ارضی

در دوره‌های قبل از جمهوری اسلامی، همیشه ایران تجزیه شد و همیشه از ایران کردند. هیچ‌کدام از سلاطین پهلوی و قاجار، این افتخار را ندارند که بتوانند بگویند ما مرزهای ایران را حفظ کرده‌ایم. قاجارها که وضعشان معلوم است. پهلوی‌ها هم، شهرهای مرکزی ایران را سالها زیر چکمه‌ی سربازان خارجی انداختند و زن و مرد و ناموس این کشور را به دست آن‌ها دادند. تنها جمهوری اسلامی بود که مردانه ایستاد و نگذاشت که

* <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=25274>

متجاوزین یک قدم جلو بیایند. هشت سال جنگ مگر شوخی است؟! هشت سال جنگ و آن همه فداکاری! جوانان ما در مقابل اتحاد شرق و غرب و «ناتو» ایستادگی کردند و میهن را نجات دادند.^۱ فرق است بین آن کشوری که مسئولانش می‌خواهند امور جاری آن کشور را، «باری به هر جهت» اداره کنند، با کشوری که مسئولانش می‌خواهند یک تحوّل اساسی در کشور به وجود آورند و زندگی مردم را از وضع رقت‌باری که سلطه‌های استبدادی و پادشاهی در طول زمان، بخصوص سلاطین وابسته و فاسد پهلوی و اواخر قاجار، به وجود آورده بودند، نجات دهند. واقعاً آبروی ایران و ایرانی را در دنیا برده و همه چیز این کشور را دچار انحطاط کرده بودند. در چنین زمینه‌ای، مردانی دامن همّت به کمر زده‌اند و اداره‌ی امور کشور را بر عهده گرفته‌اند و می‌خواهند زندگی مردم را از آن وضعیت، به وضع یک کشور پیشرفته‌ی آبرومند برخوردار از عزّت و کرامت در سطوح بین‌المللی، تبدیل کنند و این کشور و این ملت بزرگ را به آن جایگاهی که شایسته‌ی اوست، برسانند...^۲.

۲. ارتقای جایگاه ایران در جهان

واقعیتی که امروز در جامعه‌ی ما هست این است که ما یک کشوری هستیم که بر اثر تکیه‌ی بر باورهای خودمان و اظهار شجاعت در میدان؛ در دنیا یک ملت شاخص شده‌ایم؛ نمی‌گوییم شاخص‌ترین، اما یک ملت شاخصیم. این ایرانی که امروز شما دارید می‌بینید، این ایرانِ دوره‌ی رژیم

۱. ۱۳۷۵/۰۲/۱۳

۲. ۱۳۷۵/۰۶/۰۷

گذشته نیست؛ وقتی محاسبه می‌کنیم، در دنیا، در بین ملت‌ها و دولت‌ها، در محافل سیاسی دنیا، در تعاملات بین‌المللی و در موازنه‌ی بین قدرت‌های بزرگ دنیا، این ایران، این ملت و این مجموعه‌ی حکومت، یک مجموعه‌ی درخور احترام است.^۱

۳. امید افزایی در جهان اسلام

این انقلاب در دنیای اسلام و دنیای عرب امیدها را زنده کرد. وقتی انقلاب ما پیروز شد، به‌طور کلی دنیای عرب و دنیای اسلام در یک حال رکود و سکوت و نومیدی به‌سرمی‌برد؛ صهیونیست‌ها کار خودشان را پیش برده و همه را ترسانده بودند و هیچ ملتی گمان نمی‌کرد در امیدی برایش باز باشد. ناگهان دروازه‌ی عظیم فُرج گشوده شد و ملت‌ها امید پیدا کردند. صهیونیست‌ها خیال می‌کردند فلسطین را خورده‌اند و تمام شده است. شما ببینید امروز ملت فلسطین با همه‌ی وجود و با همه‌ی توان وسط میدان آمده است و باینکه فشار زیادی هم روی او وارد می‌کنند، بازایستاده است. این فقط شکست اسرائیل نیست؛ این شکستِ امریکاست؛ این شکستِ همه‌ی قدرت‌های صهیونیستی است که بر دنیا مسلطند. یک ملت بی‌سلاح محصور در اراضی فلسطین، همه‌ی این‌ها را عاجز و بیچاره کرده است.^۲

۴. رشد اسلام‌خواهی و بیداری اسلامی در جهان

اسلام بر تمام مکاید دشمنانش پیروز خواهد شد. اگر یک روز در سراسر

۱. ۱۳۸۵/۰۳/۲۳

۲. ۱۳۸۲/۱۱/۲۴

جهان به ما و یا به دیگر انسان‌های معمولی می‌گفتند که در قلب اروپا کسانی به شوق اسلام‌خواهی تشکل پیدا خواهند کرد، باورش مشکل بود. اگر می‌گفتند که امپراتوری بنا شده بر اساس مادیگری و ضدیت با خدا، متلاشی خواهد شد، باورش مشکل بود. اگر می‌گفتند در کشورهای ارتجاعی و علی‌الظاهر اسلامی و علی‌الباطن محکوم‌قدرت‌های وابسته‌ی به غرب و دستگاه‌های ضد اسلامی، حرکت‌های اسلامی متریقی به وجود خواهد آمد، باورش مشکل بود. اگر می‌گفتند در اقصا نقاط کشورهای اسلامی، مردم مسلمان با انگیزه‌های ایمانی خودشان حرکت و قیام و فداکاری خواهند کرد تا کلمه‌ی اسلام را بلند کنند، باورش مشکل بود؛ چون دستگاه حاکمیت استکبار جهانی و سلطه‌ی شیطانی، تمام ترتیبات را به گونه‌ای ردیف کرده بود که معنویت و دین - و بخصوص اسلام - به کلی از صحنه خارج بشود. اما معجزه‌ی الهی تحقق پیدا کرد، اسلام به صحنه آمد.^۱ ببینید امروز در اروپا و در قلب مدنیت و فرهنگ غربی که اسلام را خصم خود می‌داند و با اسلام مبارزه می‌کند، دعوت اسلامی چه شور و نشاطی به وجود آورده است. حقیقت همین است و آینده نیز محکوم همان حقیقتی می‌باشد که انبیای عظام خبر داده‌اند و اسلام به ما وعده داده است.^۲

۵. رشد آزادی و تشویق جوانان به آزاداندیشی

در این جمهوری، هرکس هرچه می‌خواهد، می‌گوید. هرکس در هر

۱. ۱۳۶۸/۱۱/۱۲

۲. ۱۳۶۸/۱۱/۱۲

مشرّب و مسلکی که دوست می‌دارد، سیر می‌کند. کسی کاری به کسی ندارد. آن وقت در همین نظام، برخی افراد که فجایع رژیم سابق را تحمّل کردند و لب از لب نگشودند، دم از آزادیخواهی و پایمال شدن حقوق بشر می‌زنند! در مقابل چنین مسائلی، انسان احساس می‌کند که بعضی افراد، چقدر بی‌انصافند!

واقعاً در نظام جمهوری اسلامی، تحمّل شنیدن حرف مخالف خیلی بالاست. البته دلایلی هم دارد که طبیعی است. اما غرض‌ورزی و بی‌انصافی هم حدّی دارد! این‌ها غرض‌ورزی و بی‌انصافی می‌کنند. هر وقت که دشمنان ما در خارج از کشور، تهمتی را علیه جمهوری اسلامی عنوان کردند، در همین مطبوعات قسم سوم، به همان شکل یا به اشکال دیگر، تکرار شد.

...البته همه‌ی مطبوعات باید توجه داشته باشند که خطّ قرمزی وجود دارد و از این خطّ قرمز، هیچ‌کس نباید عبور کند. نه اینکه ما اجازه نمی‌دهیم؛ در هیچ‌جای دنیا اجازه نمی‌دهند. در به اصطلاح دمکراتیک‌ترین کشورها هم اجازه نمی‌دهند.

این‌ها خطوط قرمز یک ملت است. شما، انقلاب را زیر سؤال ببری، اصل انقلاب را نفی کنی و در نفی نظام جمهوری اسلامی بکوشی؟! خوب؛ این خطّ قرمز است و قابل تحمّل نیست.^۱

کسانی در مطبوعات قسم سوم حضور دارند که امروز دم از «آزادی» می‌زنند. می‌گویند: «آزادی بیان نیست و اختناق حاکم است!» می‌گویند:

«دولت هرچه را که دلخواه خودش باشد، اجازه‌ی گفتن و نوشتن می‌دهد.» در حالی که خودشان هم می‌دانند خلاف واقع می‌گویند. برخی از همین افراد، در دوران رژیم شاه هم به کارهای مطبوعاتی سرگرم بودند. آن اختناق سیاه را می‌دیدند؛ اما نه فقط لب از لب نمی‌گشودند که همکاری هم می‌کردند؟!... این‌ها توجّه ندارند که خودشان مکذّب خودشان هستند. مصداق کسی هستند که یک ساعت استدلال می‌کرد تا ثابت کند آدم کم‌حرفی است! مرتّب می‌نویسند آزادی نیست و نوشته‌های خود را با انواع تهمت‌ها همراه می‌کنند.^۱

۶. محرومیت‌زدایی

نظام اسلامی آمد و آن برنامه و نقشه‌ی غلطی را که در این مملکت بود که هیچ حقی برای روستا و روستانشین و شهرهای دور دست و طبقات محروم قائل نبودند تغییر داد و بیشترین اهتمام را روی این چیزها گذاشت. امروز بیشترین اهتمام دولت خدمتگزار ما برای نقاط محروم است. در طول دوران انقلاب، همیشه دولت‌ها این‌طور بودند؛ بیشترین اهتمامشان برای مردم محروم و نقاط محروم بود و کارهای فراوان و خدمات عظیمی هم انجام گرفته است. این‌ها به برکت همین عنصر عدالت اجتماعی در خطّ امام است.^۲

اگر این کشور توانست در میدان‌های تحرک و پیشرفت مادی به موفقیت‌هایی دست پیدا کند؛ اگر توانست علم و فناوری و صنعت پیدا

۱. ۱۳۷۵/۰۲/۱۳

۲. ۱۳۷۸/۰۳/۱۴

کند؛ اگر توانست یک سیاست بین‌المللی و یک دیپلماسی قوی پیدا کند؛ اگر توانست اقتصاد جامعه را سر و سامان دهد؛ و خلاصه، اگر توانست با معیارهای پیشرفت جهانی و مدنی خودش را همراه کند، این اولین کشور و دولتی خواهد بود که توانسته است پیشرفت مادی را در زیر روشنی چراغ برافروخته‌ی فضیلت و معنویت به‌دست آورد.^۱

۷. رشد و گسترش معنویت

انقلاب اسلامی، انقلاب اسلام است، انقلاب قرآن است، برافراشتن پرچم اسلام است. انقلاب اسلامی افتخارش این است که ارزش‌های اسلامی را، توحید را، احکام الهی را و ارزش معنویت اسلام را، دارد به دنیا معرفی می‌کند و موفق شد. علیرغم همه‌ی دشمنی‌ها ما موفق شدیم. انقلاب اسلامی روح غرور اسلامی را، روح افتخار و تفاخر به اسلام را در مسلمان‌ها زنده کرد. آن‌ها با این دشمنند، با این مخالفند.^۲ ما داریم با سرعت این عقب ماندگی‌ها و فاصله را طی می‌کنیم تا به جلو برسیم. این، مظهر کاملش در جنگ است؛ هم از جهت روحیات انسانی، و هم از جهت استعداد گرایش معنوی، صفا و معنویت.

شما ببینید ارتش ایران را در چه شرایطی به وجود آوردند؛ چگونه تربیت کردند و با چه شرایطی این‌ها را رشد دادند. شرایط، کاملاً شرایط ضد مذهب بود. آن‌وقت همین ارتش، در نیروی هوایی‌اش، در نیروی زمینی‌اش، در نیروی دریایی‌اش، یک سال و نیم تا دو سال بعد از پیروزی

۱. ۱۳۸۳/۰۳/۲۲

۲. ۱۳۸۵/۱۰/۲۵

انقلاب که جنگ شروع شد، کارهایی کرد و جلوه‌هایی نشان داد که حقیقتاً محیرالعقول است. جوان‌هایی که بمباران‌ها و حملات هوایی اول جنگ را با هواپیماهای خود به وجود آوردند، تربیت‌شده‌های ارتش سابق بودند؛ اما جوهر معنویت، خلوص و صفا در این‌ها بود.

من در منطقه‌ی اهواز غالباً نیمه‌های شب می‌رفتم از منطقه بازدید می‌کردم. این منظره را خودم دیدم؛ پشت خاکریز و پای تانک، افسری ایستاده بود و داشت نماز شب می‌خواند.^۱ جوان‌های ما جوان‌هایی هستند که به معنای حقیقی کلمه از عمق جانشان تلاش می‌کنند برای سعادت؛ سعادت‌تی که در اسلام هست. دانشجویهای ما هم همین‌جورند؛ دانشجویهای ما امروز جزو برترین دانشجوها هستند؛ نه فقط از لحاظ ذهن و علم، بلکه حتی از لحاظ صفا، معنویت، ایمان؛ دانشجویهای ما خیلی خوبند.^۲

۸. توسعه عدالت اجتماعی

ادعای بنده این است که ما در این زمینه پیشرفت کرده‌ایم؛ البته نه به قدری که می‌خواهیم. اگر خودمان را با وضع قبل از انقلاب مقایسه کنیم، پیشرفت کرده‌ایم؛ اگر خودمان را با بسیاری از کشورهای دیگر که با نظام‌های گوناگون زندگی می‌کنند، مقایسه کنیم، بله پیشرفت کرده‌ایم؛ اما اگر خودمان را مقایسه کنیم با آنچه که اسلام از ما خواسته است، نه، ما هنوز خیلی فاصله داریم و باید تلاش کنیم. این تلاش به عهده‌ی کیست؟

۱. ۱۳۸۴/۰۶/۳۱

۲. ۱۳۸۸/۰۹/۲۲

این تلاش به عهده‌ی مسئولان و مردم - با هم - است. بله، ما از لحاظ توزیع منابع عمومی به همه‌ی مناطق کشور، پیشرفت کرده‌ایم. یک روزی بود که بیشترین منابع این کشور در مناطق مخصوصی که تعلق خاصی داشت به قدرتمندان آن روز و به دربار آن روز، صرف می‌شد؛ بسیاری از استان‌ها و شهرها هم از منابع عمومی کشور هیچ حظ و بهره‌ای نداشتند. قبل از انقلاب، یکی از استان‌های بزرگ این کشور - که البته نمی‌خواهم اسم بیاورم؛ قبلاً یک وقتی گفتم - پنج فرودگاه اختصاصی در پنج نقطه‌ی استان داشت، که متعلق بود به وابستگان به دربار شاه؛ اما یک فرودگاه عمومی در آن استان وجود نداشت! یعنی مردم برای استفاده‌ی از فرودگاه و هواپیما و رفت‌وآمد هوایی، هیچ امکانی نداشتند؛ در حالی که در همان استان، پنج فرودگاه برای اشخاص خاص وجود داشت؛ این بیعدالتی بود. امروز وقتی نگاه می‌کنیم، می‌بینیم از لحاظ خدمات، از لحاظ جاده‌سازی، از لحاظ ساختن بزرگراه‌ها و آزادراه‌ها و جاده‌های راحت، سرتاسر کشور برخوردارند. از لحاظ گسترش تحصیل علم، در سرتاسر کشور این امتیاز و این امکان وجود دارد. بنده در استان سیستان و بلوچستان تبعید بودم؛ اوضاع را آنجا می‌دیدم. از لحاظ دبیرستان، بسیاری از شهرهای آن استان در مضیقه بودند. یک مرکز نیم‌بندِ ضعیفِ درجه‌ی سوم چهارمِ دانشگاهی در کل آن استان وجود داشت. امروز شما وقتی در آن استان و بقیه‌ی استانها نگاه کنید، می‌بینید در همه‌ی شهرها دانشگاه وجود دارد؛ یعنی امکان تحصیل. خوب، این عدالت است. این معنایش این است که امکان تحصیل علم توزیع شده است، این بسیار چیز خوبی است. در گذشته، نخبگان

شهرهای دوردست و کسانی که دارای استعداد بودند، امکان بروز و ظهور نداشتند؛ امروز چرا، امکان بروز و ظهور دارند. در اسفراین و هر نقطه‌ی دیگری، وقتی انسان با استعدادی حضور داشته باشد و بتواند نخبگی خودش را نشان دهد، دستگاه‌های گوناگون کشور از او استقبال می‌کنند، اما در گذشته این جور نبود.^۱

۹. مبارزه با عوامل فساد

در دستگاه طاغوت، فساد، سوءاستفاده، دنیاطلبی و حیف و میل اموال عمومی از ریشه و رأس یک سنت و رویه‌ی قطعی و عادت همیشگی بوده است. در نظام جمهوری اسلامی تعالیم و روش اسلام و امام راحل، جامعه را از چنین چیزی باز داشته است. عناصری سوءاستفاده‌چی همیشه در گوشه و کنار وجود داشته‌اند. کسانی هم در بیرون از دستگاه‌های دولتی، از امکانات آن‌ها برای پُرکردن کیسه‌های خود سوءاستفاده می‌کنند. باید به‌طور جدی با آن‌ها مبارزه شود. البته مبارزه با آن‌ها کار دشواریست؛ چون پول دارند و به تبلیغات می‌پردازند و شایعه‌پراکنی می‌کنند. دشمنان داخل و خارج کشور هم سعی می‌کنند از حرکت‌های اصلاحی در کشور جلوگیری کنند. اراده و همت و عزم جازم مسئولان می‌تواند همه‌ی این موانع را از سر راه بردارد و این‌شاء الله این‌طور خواهد شد.^۲

۱۰. ایستادگی در برابر قدرت خواهان و سلطه‌طلبان

ما داعیه‌ی محو نظام سلطه را داریم؛ یعنی رابطه‌ی سلطه‌گری: سلطه‌گر و

۱. ۱۳۹۱/۰۷/۲۲

۲. ۱۳۸۲/۰۱/۰۱

سلطه‌پذیر؛ حتی انسانی هم که در یک کشوری که دولتش صد درصد سلطه‌گر است زندگی می‌کند، این را رد نمی‌کند؛ یعنی در مناسبات جهانی، رابطه رابطه‌ی سلطه‌گر و سلطه‌پذیر نباشد. همچنین عدالت و استفاده‌ی از علم برای آسایش بشر نه برای تهدید بشر. بخصوص در طول این دوره‌های اخیر بعد از جنبش علمی دنیا - رنسانس - به این طرف و به خصوص در این یک قرن اخیر، بسیاری از آنچه در زمینه‌ی علم انجام گرفته، به جای اینکه برای آسایش بشر باشد در تهدید بشر بوده؛ یا تهدید جان، یا تهدید اخلاق، یا تهدید خانواده؛ و تشویق به مصرف‌گرایی و پر کردن جیب چپاولگران بین‌المللی. ما می‌گوئیم علم، به جای این‌ها در خدمت انسان قرار بگیرد؛ در خدمت آسایش انسان...^۱

انقلاب اسلامی شما در مقابل این حرکتی که به حرکت طبیعی دنیای سیاست تبدیل شده بود، ایستاد. اینی که شما می‌بینید امروز در خیلی از کشورها صدای مرگ بر آمریکا بلند می‌شود، این چیز جدیدی است؛ این مخلوق حرکت ملت ایران است. اینی که شما می‌بینید امروز در همه‌ی دنیا، چه در کشورهای اسلامی، چه حتی در کشورهای اروپائی، سیاست آمریکائی منفورترین سیاست‌ها و سران کشور آمریکا منفورترین سیاستمداران دنیا هستند، این ناشی از این حرکت عظیم ملت ایران است. اینجا بود که - انقلاب اسلامی - اول شاخ ابرقدرتی ابرقدرت‌ها را شکست، نظام سلطه را به چالش طلبید. چرا؟ چرا قدرت‌های بزرگ مثل آمریکا و دیگران با کشورهایی که همیشه سلطه‌پذیر بودند، باید از موضع

قدرت حرف بزنند؟ توی ایران خود ما سران ذلیلِ روسیاهِ رژیم طاغوت، برای تصمیم‌گیری‌های مهم‌شان اقدام نمی‌کردند، مگر اینکه قبلاً با سفیر آمریکا و سفیر انگلیس در ایران مشورت کنند.^۱

۱.۱. امتیازات انقلاب اسلامی نسبت به انقلاب‌های جهان

شما بیست سال بعد از «انقلاب کبیر فرانسه» را، بیست سال بعد از انقلاب اکتبر، یا بیست سال بعد از انقلاب الجزائر را در نظر بگیرید. شما بیست سال بعد از انقلاب کبیر فرانسه حدود سال ۱۸۰۹ را نگاه کنید، چیزی که از فرانسه‌ی دوران لوئی شانزدهم تغییر پیدا کرده، شخص پادشاه است! در سال ۱۸۰۹، پادشاهی به نام ناپلئون بناپارت بر سر کار است؛ یک امپراتور، تاجگذاری کرده و به معنای واقعی کلمه، پادشاهی می‌کند! آرای مردم و آزادی به آن معنایی که انقلاب کبیر فرانسه برایش تلاش کرد در زندگی و در حکومت مطلقه‌ی ناپلئون، یک‌دَره وجود ندارد! بله، تفاوت دیگرش آن است که لوئی شانزدهم، پادشاه کم‌عرضه‌یی بود، در حالی که بناپارت، پادشاهی با عرضه و قوی بود.

آن چیزی که امروز فرانسه می‌تواند به‌عنوان افتخار بناپارت یاد کند، این است که او ایتالیا و اتریش و بلژیک را فتح کرد کارهای او این است دیگر و الا بیست سال بعد از انقلاب برای بناپارت، هیچ افتخار دیگری از لحاظ آرمان‌های انقلاب آن حرف‌هایی که «ژان ژاپلوسه» و «ولتر» و دیگران می‌گفتند در حکومت فرانسه، مطلقاً وجود ندارد!

البته اگر شما در این بیست سال نگاه کنید و ببینید در فرانسه چه گذشته

است، حقیقتاً خواهید دید که انقلاب عظیم و شکوهمند ما، اصلاً برترین پدیده‌ای است که می‌تواند در این نمونه‌ها مورد نظر قرار بگیرد.

در طول این بیست سال در فرانسه تا قبل از این که ناپلئون روی کار بیاید سه گروه، هر سه به‌عنوان انقلاب، سرکار آمدند. گروه اول، گروه انقلابیونی بودند که شاید ماجراهایش را شنیده، یا خوانده‌اید آن برخوردهای خشن، کور و فراموش‌نشده‌ی و آن ویرانیها را در تاریخ فرانسه کردند! به هر حال یک انقلاب کردند؛ تا حدودی قابل تحمل بود. بعد از حدود پنج سال، گروه دوم سرکار آمدند و گروه اول را قلع و قمع کردند! شخصیت‌های برجسته‌ی انقلابی تقریباً بدون استثنا اعدام شدند! این گروه دوم، گروه افراطیون بودند؛ کسانی بودند که انقلابیون اولیه را متهم به سازشکاری کرده و آن‌ها را اعدام کردند.

گروه سوم آمدند و گروه دوم را متهم به تندروی کردند؛ بعضی از آن‌ها را اعدام و خیلی را تبعید کردند و این تبعید، تا سال‌ها ادامه داشت!

...بعد، گروه سوم که کار خودشان را انجام دادند البته با ضعف تمام زمینه را برای روی کار آوردن ناپلئون فراهم کردند و ناپلئون با استفاده از زرنگی‌ها و نبوغ خودش و اوضاع نابسامان فرانسه، در رأس قدرت آمد و پادشاهی را برگرداند... من افسوس می‌خورم که چرا بعضی از جوان‌های ما با این ماجراها آشنا نیستند!... خلاصه، صد سال بعد از انقلاب، فرانسه مثل یک کشتی در حال تلاطم بوده است؛ پادشاهان متعدد سرکار آمدند و رفتند! بعد از ناپلئون، باز بوربن‌ها آمدند و رفتند؛ تا بالاخره کمونیست‌ها سرکار آمدند و باز رفتند؛ تا بالاخره بعد از یک‌صد و خرده‌ای سال،

جمهوری فرانسه سروسامانی به خودش گرفت!

حالا شما آن را با بعد از انقلاب ما مقایسه کنید... ببینید آنجا چه خبر بوده و اینجا چه خبر است!

شما بیست سال بعد از «انقلاب اکتبر ۱۹۳۷ شوروی» را نگاه کنید؛ این‌ها را من و امثال من یادمان است؛ دیکتاتوری سیاه استالین بر شوروی در آن بیست سال حاکم بود، که صدها هزار آدم به جرم مخالفت با حکومت استالین یا توهم مخالفت اعدام و نابود شدند! و چند برابر آن در سبیری، تبعید شدند و چه شدند! تمام رؤسای سطح اول انقلاب، یکسره به‌وسیله‌ی کسانی که بعداً وارث آن‌ها بودند، اعدام، یا فراری شدند و عده‌ی در تبعید کشته شدند! شما خود شوروی را هم که در ۱۹۳۷ نگاه کنید، ببینید که آن اوج دیکتاتوری سیاه استالین است.

این دیکتاتوری، با حفظ مبانی انقلاب نبوده؛ یعنی استالین، یک تزار واقعی بود. فقط از خانواده‌ی رُمانف نبود، فرد دیگری بود؛ اما یک تزار و یک پادشاه مطلق بود! من گمان نمی‌کنم هیچ پادشاهی که در قصر «کرم‌لین» حکومت کرده بود، به قدر استالین پادشاهی کرده باشد! چون او هم در همان قصر و با همان تشریفات و همان امکانات و همان زندگی و این‌ها بود.

استالین، تنها چیزی که از انقلاب حفظ کرد، آن نیم‌تنه‌ای بود که تا آخر عمرش به شکل یک فرم میپوشیدند که تا بالا دکمه می‌خورد! آن را هم به مُجردی که مرد، اعقابش همان چند نفری که بودند کنار گذاشتند و هیچ چیز دیگر نماند؛ تمام شد! از انقلاب، فقط اسمش ماند؛ اگر چه از اول

هم که انقلاب شد و سرکار آمده بودند، حکومت کارگری، فقط اسم بود!

این هم انقلاب شوروی، بعد از بیست سال!

«انقلاب الجزائر» را بعد از بیست سال خود من دیدم؛ سالی که من به الجزائر رفتم، حدود نوزده سال از انقلاب گذشته بود. وضع آن‌ها واقعاً عبرت‌انگیز است. انقلاب الجزائر، انقلاب اسلامی، انقلاب مساجد و انقلاب علمای دین بود؛ انقلاب، از مساجد، از مدارس دینی و از حوزه‌های علمیه شروع شد مثل انقلاب خود ما لیکن حتی یک روز، حکومت دینی در الجزائر به وجود نیامد! از همان اول، فرانسوی‌ها توانستند هم فرهنگ و آداب خودشان، هم بی‌اعتقادی به دین را در الجزائر که تحت نفوذشان بود و داشت از استعمارشان خلاص می‌شد نفوذ بدهند!

در زمان ریاست جمهوری من، یکی از بزرگان الجزائر به دیدن من آمد؛ با من که صحبت می‌کرد، به زبان عربی حرف می‌زد. بعد می‌خواست جمله‌ای را بگوید، لغت عربی به یادش نیامد؛ با این که زبان خودش و سخنگوی دولت بود! یکنفرده فکر کرد، یادش نیامد؛ برگشت و به زبان فرانسه، از همراهش پرسید که این لغت، چه می‌شود؟ او لغت عربی را به وی گفت؛ بعد او حرفش را با بنده ادامه داد! یعنی آن‌ها حتی زبان عربی را نه دین را، بلکه زبان عربی و عربیت را که ظاهراً خیلی برایش اهمیت قائل بودند، نتوانستند در الجزائر حفظ کنند و نگه بدارند و زنده کنند!

در آنجا از اسلام، مطلقاً خبری نبود؛ از لحاظ وضع زندگی و مادی و

اقتصادی هم زیر بد! وضع آن‌ها از لحاظ کشاورزی، از لحاظ اقتصادی همه‌چیزشان واقعاً زیر بد بود! البته یک ظاهر حکومت انقلابی داشتند و مواضع سیاسی خوبی در دنیا می‌گرفتند. الجزایری‌ها فقط در زمان «بومدین» که رئیس‌جمهوری بود وقتی انقلاب پیروز شد، بر سر کار آمد مواضع انقلابی، به معنای موضع مستقلی در مقابل امریکا و استکبار می‌گرفتند و از مسأله‌ی فلسطین دفاع می‌کردند! بعد از گذشت چند سال همین هم عوض شد!

...بیست سال بعد از انقلاب الجزائر، دیگر انقلابی، اسلامی و دینی نبود! ارزش‌های اخلاقی و معنوی، مطلقاً وجود نداشت؛ پیشرفت مادی هم نبود! شوروی‌ها اگر نتوانستند زندگی مردم را درست کنند، لااقل توانستند در مسابقه‌ی فضایی، کار برجسته‌ای نشان بدهند. فرانسوی‌ها اگر نتوانستند آزادی و استقلال و اصول انقلابشان را تحقق ببخشند، لااقل توانستند فتوحات جهانی بکنند؛ اگرچه آن، مثبت نیست، اما از لحاظ مثلاً عنوان تاریخی می‌گفتند که ناپلئون از لحاظ فتوحات نظامی، شخص برجسته‌ای بود. که او هم آخر کار، نابود شد؛ یعنی در جنگ با روسیه، به خاکستر نشست و بکلی از بین رفت.

بنابراین وقتی که ما مقایسه می‌کنیم، می‌بینیم انقلاب ما بعد از این سال‌ها، آسیب‌های گوناگون یک انقلاب بزرگ مثل انقلاب فرانسه، یک انقلاب پرسروصدا مثل انقلاب شوروی و یک انقلاب به اصطلاح اسلامی مثل انقلاب الجزائر را مطلقاً نداشته است؛ و این نشان‌دهنده‌ی بنیه‌ی این

انقلاب است.^۱

۱۲. رشد علمی و صنعتی

انقلاب و نظام اسلامی، کشوری را که حدود هفتاد و چند درصد بی‌سواد داشته، تحویل گرفته؛ اما امروز ما به کشوری با درصد بسیار بالای سواد تبدیل شده‌ایم که من درصد آن را تعیین نمی‌کنم، چون نمی‌خواهم یکی دو درصد بالا و پایین گفته شود؛ اما درصدش مشخص است. در توسعه‌ی دانشگاه و دانشجو، کشور ما یک کار معجز آسا انجام داده است. بیش از ده برابر هنگامی که نظام اسلامی تشکیل شد، ما امروز دانشجو داریم. ما در همه‌ی اقطار کشور دانشگاه داریم. کدام شهر کوچک و بزرگ در اطراف این کشور هست که یکی دوتا یا بیشتر دانشگاه در آن نباشد؟ در عرصه‌ی فناوری - پتروشیمی، نفت، فولاد، تولیدات و صنایع دفاعی - پیشرفته‌ها حیرت‌آور است.

سامانه‌های دفاعی‌ای که امروز در کشور تولید می‌شود، یک روز به رؤیا و خواب هم نمی‌آمد که کشور ما بتواند حتی محصولاتش را داشته باشد؛ اما امروز این‌ها را تولید می‌کنند. در فناوری برتر که در دنیا با افتخار از آن یاد می‌شود، مجبور شدند علیرغم همه‌ی دشمنی‌ها بگویند ایران جزو ده کشوری است که توانسته چرخه‌ی سوخت هسته‌ای تولید کند. این چیز کمی نیست... این پیشرفت‌های مهم به برکت نظام اسلامی به وجود آمده است.

آن روز در جمعیت سی و پنج میلیونی و چهل میلیونی کشور تعداد بسیار کمی دانشجو بود. امروز جمعیت ما تقریباً دو برابر شده است؛ اما تعداد دانشجویان ما حدود پانزده برابر شده! شمار استادان و تعداد دانشگاه‌ها به مراتب از این بیشتر است. صنایعی که ملت ایران به دست خودشان ایجاد کرده‌اند، یک ماجرای شگفت‌انگیز است. آن روز ساده‌ترین چیزها را هم باید دیگران می‌آمدند و می‌ساختند. پول ما را می‌گرفتند، ما را تحقیر می‌کردند، اما امروز جوان‌های ما پیچیده‌ترین و برجسته‌ترین فناوری‌ها را آورده‌اند در میدان دید عمومی قرار داده‌اند، که نمونه‌هایش را شنیده‌اید و می‌دانید. آنچه در معرض افکار عمومی و دید عمومی است، به مراتب کمتر از واقعیت است. آن روز اگر می‌خواستند روی یک رودخانه سدی ببندند، باید می‌رفتند از چهار تا کشور التماس می‌کردند و پول‌های کلان به این‌ها می‌دادند تا بیایند سدی درست کنند؛ آن هم در مواردی نامطمئن! امروز جوان‌های خود ما لااقل ده‌ها برابر آن روز - و یقیناً بیشتر- به دست خودشان این چیزها را می‌سازند. کشور رشد کرده؛ علم کشور رشد کرده؛ رشد اقتصادی کشور به مراتب از آن روز بهتر است؛ توسعه‌یافتگی کشور از آن روز بیشتر است؛ معنویت و اخلاق کشور قابل مقایسه‌ی با آن روز نیست...^۱

ما از لحاظ روند رشد علمی و فناوری در کشور، جزو شتابنده‌ترین‌ها در سطح دنیا هستیم. متها چون فاصله خیلی زیاد بوده، این شتاب، الآن نتایجش را به روشنی نشان نمی‌دهد. چنانچه همین شتاب و آهنگ

حرکت را بتوانیم به توفیق الهی ده، پانزده سال حفظ کنیم و پیش برویم، آن وقت کاملاً خودش را نشان خواهد داد. من البته مثالهای زیادی برای این دارم. بعضی از مثالها ممکن است برای شما محسوس نباشد؛ چون آنچه را که ممکن است من به عنوان آمار ذکر کنم، شما از آن اطلاعی ندارید، لذا محسوس نیست. اما حالا همین چیزهایی که محسوس است و مشاهده می‌شود، مثل همین تحقیقات مربوط به انرژی هسته‌ای؛ این، به دست آمده از آن نقطه‌ای است که ما حرکت‌مان را از آن نقطه شروع کردیم. فاصله‌اش، یک فاصله‌ی دهشت‌آور است؛ ولی این کار انجام گرفت...

این فاصله‌ها، فاصله‌های دهشت‌آور است.^۱

پیشرفت در شرایط تحریم، یکی از نقاط مهم قوت کشور است. در سخت‌ترین شرایط تحریم، کشور پیشرفت کرده. در چه چیزی پیشرفت کرده؟ یکی در مقوله‌ی علم و فناوری... ما در زمینه‌ی هسته‌ای پیشرفت کردیم، در زمینه‌ی فناوری زیستی پیشرفت کردیم، در فناوری نانو پیشرفت کردیم، در فناوری انرژی‌های نو پیشرفت کردیم، در صنایع هوافضا پیشرفت کردیم، در ساخت ابررایانه‌ها پیشرفت کردیم، در مسئله‌ی بسیار مهم سلول‌های بنیادی پیشرفت کردیم، مسئله‌ی شبیه‌سازی همین جور، در رادیوداروها همین جور، در نانوداروهای ضد سرطان همین جور؛ اینها همه جزو دانش‌های سطح بالای دنیاست... ما در این‌ها پیشرفت کردیم؛ این در حالی بود که درهای انتقال دانش از همه سوی

دنیا روی ما بسته است.^۱

۱۳. شتاب پیشرفت علمی و فناوری

امروز سرعت پیشرفت علمی ملت ایران، یازده برابر متوسط دنیاست؛ این طبق آمارهائی است که مراکز علمی بین‌المللی دارند اعلام می‌کنند و اطلاع می‌دهند. امروز در ابعاد مختلف و در زمینه‌های گوناگون - در زمینه‌های سیاسی، در زمینه‌های علمی، در زمینه‌ی بنیاد و پیشرفت سازندگی - کشور ما به سرعت در حال پیشرفت است.^۲

علم و فناوری یکی از پایه‌های اقتدار اقتصادی یک ملت است. یک ملت با داشتن دانش پیشرفته، فناوری پیشرفته، هم به ثروت می‌رسد، هم به استغنائی سیاسی می‌رسد، هم آبرومند می‌شود، هم دستش قوی می‌شود. به خاطر کلیدی بودن مسئله‌ی پیشرفت علم و فناوری، من نسبت به این مسئله حساسم. از راه‌های مختلف، کانال‌های مختلف، گزارش‌های متفاوتی را تقریباً به طور مستمر دریافت می‌کنم و می‌توانم به شما قاطعانه عرض کنم که سطح پیشرفت‌های کشور بسیار بیشتر از آن چیزی است که تاکنون به اطلاع مردم رسیده است. بر اساس گزارش مراکز علمی معتبر دنیا - این گزارش مربوط به مراکز علمی خود ما نیست - سریع‌ترین رشد علمی جهان، امروز در ایران دارد انجام می‌گیرد. در سال ۹۰ که تقریباً برابر بود با سال ۲۰۱۱ میلادی، گزارش مراکز علمی معتبر این است که در سال ۲۰۱۱ - که سه ماه پیش این سال تمام شد - ملت

۱. ۱۳۹۰/۰۵/۱۶

۲. ۱۳۹۱/۰۴/۰۴

ایران نسبت به سال قبل، یعنی سال ۲۰۱۰ میلادی، رشد علمی و پیشرفت علمی اش بیست درصد افزایش داشته است. معنای اینها چیست؟ در شرائطی که دشمنان ملت ایران بر روی سقوط ملت ایران شرط بندی می کردند و می گفتند ما تحریم های فلج کننده را برای ملت ایران در نظر گرفتیم، ملت ایران این جوری عمل کرده است.

گزارش می دهند - این هم باز گزارش مراکز علمی معتبر دنیا است - که در منطقه، ایران در رتبه ی اول سطح علمی، و در کل جهان در رتبه ی هفدهم است. این گزارش کسانی است که اگر بتوانند گزارش خلاف علیه ما بدهند، امتناع نمی کنند؛ این را اینجور اعتراف می کنند. سال ۹۰ ما در زیست فناوری پیشرفت کردیم، در نانوفناوری پیشرفت کردیم، در هوافضا پیشرفت کردیم؛ که ماهواره ی نوید پرتاب شد و... افزایش شش برابری داروهای نو ترکیب، افزایش صادرات کالا و خدمات دانش بنیان؛ اینها همه مربوط به سال ۹۰ است. اینها بخشی از دستاوردهای «سال جهاد اقتصادی» است. اینها پیشرفت علمی است، پیشرفت فناوری است، نشان دهنده ی اقتدار علمی کشور است، اما دارای تأثیر مستقیم اقتصادی برای کشور است. جهاد اقتصادی است.^۱

امروز جوانان دانشمند شما در بیش از ده رشته ی مهم درجه ی اول علمی و فناوری کشور آنچنان پیشرفتی کرده اند که در ردیف های اول دنیا - یعنی در ردیف های کمتر از دهم دنیا - قرار گرفته اند؛ اینها به برکت حضور مردم است. این حضور، این اعتماد متقابل، این احساس مسئولیت

عمومی هرچه ادامه پیدا کند، کشور پیشرفت بیشتری پیدا خواهد کرد. خط امام، این است.^۱

۱۴. پیشرفت علم پزشکی و داروسازی

من یک وقتی این روایت را که از معصوم علیه السلام است، عرض کردم، که فرمود: «العلم سلطان»؛ یعنی علم و دانش برای یک ملت و برای یک فرد مایه‌ی اقتدار است. «من وجده صال و من لم یجده صیل علیه»؛ کسی که این قدرت را پیدا کند، دست برتر را دارد و آن کسی که نتواند قدرت علمی را به دست بیاورد، زیردست باقی می‌ماند و دیگران بر او دست برتر را خواهند داشت. علم و فناوری یک چنین خصوصیتی دارد. امروز حرکت کشور در جهت به دست آوردن دانش و فناوری در بسیاری از رشته‌ها، به خصوص در رشته‌های بسیار نو و برتر کشور مشهود است. در بخش‌های گوناگون؛ در بخش زیست‌فناوری، در بخش هوافضا، در بخش نانوفناوری، در بخش سلول‌های بنیادی، در تولید رادیوداروهای بسیار مهم، در تولید داروهای ضد سرطان، در تولید موتور توربین‌های بادی که وابستگی انرژی کشور را از نفت تا حدود زیادی از بین می‌برد، در تولید ابررایانه‌ها که برای کشور بسیار مهم است، در فناوری انرژی های نو - که همه‌ی این‌ها از دانش‌های سطح بالای دنیا هستند - خوشبختانه انسان مشاهده می‌کند که دانشمندان ما و جوانان ما به نحو فزاینده و شتابنده مشغول پیشروی هستند؛ به طوری که من در پیام نوروزی هم دیشب عرض کردم، آدرس‌ها و گزارش‌های مراکز معتبر

بین‌المللی نشان می‌دهد که در این قسمت، کشور شما از بسیاری از کشورهای عالم پیشتر دارد حرکت می‌کند و شتاب کشور چندین برابر متوسط شتاب جهانی است.^۱

خوب است شما بدانید که در بعضی از بخش‌های بسیار حساس علمی کشور ما کارهایی شده که هنوز در دنیا صورت نگرفته است. در فناوری تولید سلول‌های بنیادی که بنده چند وقت پیش، از آن یاد کردم، یک مشت جوان مثل شماها که در تهران هستند، فعالیت می‌کنند. اینها همت کردند و رفتند از دیگران یاد گرفتند؛ خودشان هم فکر کردند، سرمایه‌گذاری فکری کردند و توانستند کلید تولید و انجماد و حفظ و کاشت سلول‌های بنیادی را به دست بیاورند. امروز این‌ها برای اولین بار در ایران سلول‌های بنیادی انسولین‌ساز را تولید کرده‌اند که در دنیا هنوز تولید نشده است.^۲

۱۵. فناوری هسته‌ای

ما در صنعت هسته‌ای پیشرفت کردیم. که غنی‌سازی بیست درصد محصول سال ۹۰ است. این غنی‌سازی بیست درصد، همان چیزی است که در سال ۸۹ آمریکایی‌ها و دیگران برای تولید آن شرط گذاشتند. ما می‌باید برای مرکز اتمی آزمایشگاهی تهران که مال رادیوداروهاست، اورانیوم غنی‌شده‌ی بیست درصد تهیه می‌کردیم؛ چون سوخت بیست درصدمان تمام شده بود... با وجود این همه مشکلات، این همه مانع‌تراشی‌ها، جوانان

۱. ۱۳۹۰/۰۱/۰۱

۲. ۱۳۸۳/۰۴/۱۷

ما گفتند خودمان درست می‌کنیم. در سال ۹۰ اورانیوم غنی‌شده‌ی بیست درصد را این‌ها برای سایت هسته‌ای تهران تولید کردند و آن را به دنیا اعلام کردند؛ دشمنان ما ماندند متحیر! با اینکه می‌دانند مرکز هسته‌ای تهران مخصوص رادیوداروهاست - یعنی برای نیاز بیمارستان‌ها و آزمایشگاه‌های ما در سرتاسر کشور است و هزاران بیمار به این رادیوداروها احتیاج دارند - در عین حال نمی‌دادند، نمی‌فروختند، شرط می‌گذاشتند، باجگیری می‌کردند. جوانان ما خودشان آن را تهیه کردند. کار پیچیده‌ای هم بود، کار سختی هم بود، اما از عهده برآمدند و انواع و اقسام رادیوداروها الان در همین مرکز تهران با سوخت داخلی تولید می‌شود. این مال سال ۹۰ است.

در سال ۹۰، در همین صنعت هسته‌ای، تولید صفحه‌ی سوخت را در کشور انجام دادند؛ که اگر من بخواهم آن را هم شرح بدهم، طولانی می‌شود.^۱

من مقاله‌ای را می‌خواندم که از یک روزنامه‌ی آمریکائی نقل کردند که همین دو سه روزه منتشر شده. می‌گوید ایران در مسئله‌ی هسته‌ای یک استثناء است. چین به مسئله‌ی هسته‌ای رسید، از کی گرفت؛ پاکستان رسید، از کی گرفت؛ هند رسید، از کی گرفت؛ ایران از کی گرفت؟ آن مقاله می‌نویسد: از هیچ کس. این در شرایطی بود که هم تحریم بود و امکانات پیشرفت هسته‌ای به او نمی‌دادند، و هم با او مبارزه می‌کردند؛ مثل همین ویروس رایانه‌ای که داخل تشکیلات ما فرستادند. دانشمندان ما، جوان‌های ما در مقابل این‌ها ایستادند، پیش رفتند و نقشه‌ی دشمن را

خحتی کردند. او حتّی به ترور دانشمندان هسته‌ای ما اشاره می‌کند. اینها چیزهائی است که دشمنان ما دارند می‌گویند. این مقاله در روزنامه‌ی واشنگتن پست درج شده است.^۱

علل عدم دستیابی به همه آرمان‌های انقلاب از نگاه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)*

اشاره

متن پیش‌رو، علل عدم دستیابی انقلاب به همه آرمان‌ها و شعارهایش از نگاه رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای است که در محورهای زیر سامان یافته است:

۱. زمان بر بودن و دشواری دستیابی به اهداف انقلاب

دنیای اسلام تا وقتی انقلاب عظیم اسلامی پیش نیامد، یک نظام مبتنی بر تعالیم اسلام و هدایت اسلامی را تجربه نکرد. این انقلاب درست در خط جهت‌گیری ائمه علیهم‌السلام قرار داشت. ما اگر... توانستیم و در وسع و قدرت ما بود که حرکت خود را با همان نواخت و آهنگی که ائمه علیهم‌السلام پیش می‌رفتند، تنظیم بکنیم، امروز به قله‌های خیلی رفیعی رسیده بودیم؛ منتها ما ضعیف و ناقص هستیم. آنچه پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله در ظرف ده سال حکومت

* <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=25271>.

خود انجام داد، جوامع معمولی و رهبران معمولی مؤمن به همان راه، در ظرف صد سال هم نمی‌توانند انجام بدهند.^۱

انقلاب فقط شورش کردن، به خیابان ریختن و جنجال کردن نیست. انقلاب یعنی تغییر بنیادین همه‌ی نهادهای اصلی زندگی جامعه؛ تغییر بنیادین آنچه غلط و کج و نابجاست، به آنچه صحیح و مستقیم و بجاست. این حرف را ما از اول هم می‌گفتیم و چنین نیست که امروز بگوییم. این امری است که بتدریج و در طول زمان با تلاش و مجاهدت دائمی انجام می‌گیرد؛ مشروط بر اینکه روح و خواست و ضرورت انقلاب در مردم باقی بماند.^۲ فرایند تحقق هدفهای اسلامی، یک فرایند طولانی و البته دشواری است. به طور نسبی انسان به آن اهداف نزدیک می‌شود؛ اما تحقق آنها، بسیار طولانی است. قدم اول که پُرهیجان‌تر و پُرسروصداتر از همه است، ایجاد انقلاب اسلامی است. کار آسانی نبود؛ لیکن این آسان‌ترین است. قدم بعدی، ترتب نظام اسلامی بر انقلاب اسلامی است، یعنی هندسه‌ی عمومی جامعه، اسلامی بشود؛ که این هم شد. قدم بعدی - که از این‌ها دشوارتر است - ایجاد دولت اسلامی است. دولت نه به معنای هیئت وزیران؛ یعنی مجموعه‌ی کارگزاران حکومت؛ یعنی من و شما. ما باید به معنای واقعی کلمه، در درون این نظام اسلامی، اسلامی شویم. این مشکل‌تر از مراحل قبلی است.^۳

عزیزان من! انقلاب یک امر دفعی نیست؛ یک امر تدریجی است. یک

۱. ۱۳۸۴/۹/۷.

۲. ۱۳۸۱/۱۱/۱۵.

۳. ۱۳۸۰/۰۹/۲۱.

مرحله‌ی انقلاب که تغییر نظام سیاسی است، دفعی است؛ اما در طول زمان، انقلاب باید تحقق پیدا کند. این تحقق چگونه است؟ این تحقق به آن است که آن بخشهایی که عقب مانده و تحوّل پیدا نکرده است، تحوّل پیدا کند و روز به روز راه‌های جدید، کارهای جدید، فکرهای جدید و روش‌های جدید، در چارچوب و بر پایه‌ی آن ارزش‌ها در جامعه به وجود بیاید و پیش برود، تا آن ملت بتواند با نشاط و با قدرت به سمت هدف خود حرکت کند.

آینده‌ی بسیار روشنی پیش روی ماست، که به سمت آن در حرکتیم؛ آینده‌ای که ملت ایران خواهد توانست به برکت اسلام و نظام اسلامی، هم عدالت اجتماعی و رفاه مادی داشته باشد، و هم به استقلال کامل دست یابد. از روز اول پیروزی انقلاب، ما به سمت این آینده حرکت کرده‌ایم و به اعتقاد من، قسمت‌های سخت‌ترش را پشت سر گذاشته‌ایم.^۱

۲. توطئه دشمن و تحمیل جنگ هشت ساله

اگر دشمن توطئه نمی‌کرد؛ اگر دشمن به رهبری استکبار جهانی و در رأسش امریکای پلید و خبیث، علیه این مملکت فعالیت نمی‌کرد، خیلی از این کارها انجام شده بود. ما چند سال عقیم؛ اما دیر نیست. این ملت، تواناست. مئکی به خود و متوکل به خداست. مسئولین دلسوز و علاقه‌مندی هم دارد؛ کارشناس و کاردان هم کم ندارد؛ بازوی کار هم فراوان دارد. می‌تواند خانه‌ی خود را چنان بسازد که هیچ نیازی به بیگانگانی که این ملت از قیافه‌ی آن‌ها بیزار است، نداشته باشد.^۲

۱. ۱۳۶۸/۰۴/۰۷.

۲. ۱۳۷۴/۰۷/۲۲.

اگر جنگ هشت‌ساله را بر ما تحمیل کردند، به خاطر این بود که ما دیرتر به بازسازی کشور و زنده کردن زمینه‌های عمران پردازیم. استعمار و استکبار میدانند که اگر ملت ما به کمک مسئولان و گردانندگان و مدیران دلسوز کشور بتواند ایرانی آباد و آزاد بسازد و آحاد جامعه را کاملاً مرفه و برخوردار از عدالت اجتماعی و سایر ارزشهای اسلامی کند و در زیر چتر شریعت مقدسه‌ی اسلام نگهدارد، در آن صورت انقلاب بزرگ و شکوهمند ما به‌خود خود و بدون آنکه کسی تلاش کند، به‌همه‌ی کشورهای اسلامی صادر خواهد شد و الگوی دیگران قرار خواهد گرفت.^۱

اگر به عقب برگردیم و راه‌های خطرناکی را که طی کرده‌ایم، نگاه کنیم، وحشت می‌کنیم. گاهی انسان در میان پیچ‌وخم‌های یک جاده‌ی کوهستانی و صعب‌العبور، با احتیاط و دقت قدم برمی‌دارد؛ بعد که به قله‌ی کوه رسید، پشت سر خود را نگاه می‌کند و با تعجب می‌بیند که از چه جاهای خطرناکی عبور کرده است. ده سال گذشته‌ی ما این وضعیت را دارد. جنگ، محاصره‌ی اقتصادی، هم‌دستی قدرت‌های بزرگ علیه جمهوری اسلامی، تبانی نیروهای نظامی اروپا و آمریکا و ارتجاع علیه ما، توطئه‌های داخلی، نفوذی‌های دشمن، طراحی کودتا، نفوذ لیبرال‌ها و ملی‌گراها و بی‌اعتقادان به اسلام و مردم، مسیرهای صعب‌العبوری بوده‌اند که ما آن‌ها را با سلامت پشت سر گذاشته‌ایم.^۲

در مقابل سی سال فشار آمریکا، ملت ما از لحاظ پیشرفت علمی،

۱. ۱۳۶۸/۰۴/۱۸.

۲. ۱۳۶۸/۰۴/۰۴.

پیشرفت اقتصادی، پیشرفت فرهنگی، آبروی بین‌المللی، نفوذ و اقتدار سیاسی، به جایی رسیده است که در دوران رژیم‌های پهلوی و قاجار خوابش را هم نمی‌دیدند؛ نه مردم، نه مسئولان. ما تجربه کردیم، ما امتحان کردیم.^۱

علیرغم آنچه دشمنان ما می‌خواستند و امروز تبلیغ می‌کنند، ما پیشرفت کرده‌ایم. معنای این پیشرفت‌ها این نیست که ما به هدف‌های خود رسیده‌ایم. من بارها گفته‌ام، الآن هم می‌گویم: بنده به عنوان یک طلبه‌ی انقلابی معتقد به اسلام و انقلاب، اعتقاد این است که در بسیاری از اهداف خود هنوز در نیمه‌ی راه هستیم. ما عدالت اجتماعی و بنیان‌کنی فقر و آبادسازی همه‌جانبه‌ی کشور را می‌خواستیم؛ اما هنوز به آن مقاصد نرسیده‌ایم.^۲

۳. عدم اهتمام برخی از مسئولین به آرمان‌های انقلاب

عدالت، از چیزهایی است که نباید آن را فراموش کرد. شما نهج البلاغه را که نگاه می‌کنید، می‌بینید در سرتاپای نهج البلاغه عدالت وجود دارد. اعتقاد جدی بنده این است که بسیاری از ناکامیهای امروز ما در عرصه‌ی رسیدن به هدفهای انقلاب و اداره‌ی مطلوب کشور، به‌خاطر کم‌اعتنایی به عدالت است. هرکدام از ما نسبت به خودمان اغماض می‌کنیم. اسم عدالت را می‌آوریم و به آن تحریض هم می‌کنیم؛ اما در مقام عمل نسبت به خودمان اغماض می‌نماییم. حالا قدری اغماض نسبت به خود، بر اثر نقصها، کوچک بودن و کوتاهیهای طبیعی ما قابل قبول است؛ اما ما نسبت

۱. ۱۳۹۱/۱۱/۲۸.

۲. ۱۳۸۲/۱۱/۲۴.

به خودمان زیاد اغماض می‌کنیم. خیلی از امکانات و برخورداریها را برای خود روا می‌داریم که برای دیگران روا نمی‌داریم. ما این فرهنگ حاکم بر ذهن خودمان را باید عوض کنیم و مردم هم همین‌طور. این‌طور نباشد که مردم در مسابقه‌ی زندگی احساس کنند که هیچ مرز و مانعی به نام عدالت، جلو آن‌ها را نمی‌گیرد و آن‌ها تا هر جا که بتوانند بروند، مانعی ندارند... ما باید این فرهنگ را در ذهن خود و در ذهن جامعه منتشر کنیم. این یکی از آن پیام‌هاست.^۱

۴. موانع درونی

ما در خلأ که زندگی نمی‌کنیم، ما در یک واقعیاتی داریم زندگی می‌کنیم؛ این واقعیات چقدر برای رسیدن به این هدفها کمک بود یا مزاحمت بود؟ یقیناً اگر مزاحم‌هائی که حالا می‌شمارم، وجود نداشت، رسیدن به این هدف، زمان زیادی نمی‌خواست. شاید در طول پنج سال، ده سال یک گروه متشکل قوی می‌توانستند این اهداف را برآورده کنند؛ منتها در سر راه انسان موانع وجود دارد. اساساً همین وجود مانع است که به تلاش انسان معنا و حقیقت معنوی می‌بخشد و اسمش می‌شود جهاد؛ و الا اگر مانع نبود، جهاد معنی نداشت. جهاد یعنی جد و جهد همراه با زحمت و چالش با موانع.

این موانع چه بودند؟ ما دو نوع موانع داشتیم: یکی موانع درونی، یکی موانع بیرونی. موانع درونی یعنی چه چیزهائی؟ یعنی آن چیزهائی که در درون خود ما انسان‌ها - چه تصمیم‌گیران‌مان، چه آحاد مردم‌مان، چه ناظرین بیرون از گود مبارزه و انقلاب - وجود دارد؛ این‌ها موانع درونی

است. موانع درونی، ضعف‌هاست؛ ضعف‌های فکری است، ضعف‌های عقلانی است، راحت‌طلبی است، آسان‌گرایی است، آسان‌پنداری است؛ این گاهی اوقات خودش یکی از موانع تحقق آن چیز است. باید برآورد و تقویم نسبت به کار و مشکلات کار، مطابق با واقع یا لااقل نزدیک به واقع باشد. آسان‌پنداری هم مثل آسان‌گیری و سهل‌انگاری است؛ آن هم یکی از موانع راه است. گریز از چالش هم یکی از ضعف‌های درونی ماست. به گریز از چالش، به غلط می‌گویند عافیت‌طلبی. عافیت‌طلبی چیز خوبی است. عافیت یکی از بزرگترین نعمت‌های الهی است؛ «یا ولیّ العافیة نسئلك العافیة؛ عافیة الدنیا و الآخرة». عافیت به معنای پنجه نیفکندن نیست؛ به معنای درست عمل کردن، بجا قدم گذاشتن، بجا ضربت زدن و بجا عقب کشیدن است. عافیت از بلا، مثل این است که بگوئیم عافیت از گناه. بنابراین عافیت‌طلبی چیز بدی نیست؛ لیکن به غلط به گریز از چالش می‌گویند عافیت‌طلبی؛ یعنی در واقع همان راحت‌طلبی، مواجهه‌ی با مشکلات را زشت و ناپسند دانستن، آماده نبودن برای مواجهه‌ی با مشکلات. اینها ضعف‌های درونی ماست.

یکی دیگر از ضعف‌های درونی عبارت است از تربیت‌های اجتماعی موجود و عادت‌های تاریخی، که این‌ها در ما ملت ایران در آغاز انقلاب بود. شما جوان‌ها شاید از حالات روانی و تربیت‌های تاریخی ما در هنگامی که انقلاب پیروز شد، تصویر درستی نداشته باشید. امروز ما می‌بینیم که عنوان «ما می‌توانیم» در همه هست. واقعاً هم اگر بگویند آقا شما می‌توانید بنزید روی دست صنعت‌گران پیشرو دقیق‌ترین و ظریف‌ترین صنایع دنیا، شما می‌گوئید بله؛ اگر همت کنیم، تلاش کنیم، می‌توانیم.

واقعاً جوان دانشمندِ مسلمانِ در جمهوری اسلامی خودش را قادر بر هر کاری می‌داند؛ این در اول انقلاب این جور نبود. تربیت‌های قبلی درست عکس این بود. هر کاری که مطرح می‌شد، می‌گفتند آقا ما که نمی‌توانیم! آقا فلان چیز را بسازید، می‌گفتند ما که نمی‌توانیم! با فلان شعار غلط در دنیا مقابله کنیم، می‌گفتند آقا ما که زورمان نمی‌رسد، ما که نمی‌توانیم! «ما می‌توانیم» امروز، آن روز «ما نمی‌توانیم» بود. این، آن تربیت اخلاقی و تاریخی بازمانده‌ی از دوران گذشته است.

توسری خوری، شنیدن زور، دیدن فسق در کسانی که از آنها جامعه توقع عدالت و انصاف و طهارت و پاکیزه‌دامنی دارد، عادت شده بود. یعنی اگر در دوران پیش از انقلاب می‌آمدند به مردم می‌گفتند آقا فلان مسئول عالی کشور - حالا شخص اول که خود شاه بود - یا وزرا یا مسئولین فلان عیاشی را کردند، فلان فسق را کردند، فلان عمل زشت و ناهنجار را انجام دادند، مردم تعجب نمی‌کردند؛ می‌گفتند خوب، هست دیگر؛ معلوم است! یعنی عادت کرده بودند به اینکه مسئولانی را که باید پاک باشند و پاکدامن باشند، آلوده‌دامن و ناپاک ببینند. ما تعجب می‌کردیم از اینکه در صدر اسلام چطور یک خلیفه مست رفت برای مردم نماز صبح خواند! هم درباره‌ی خلیفه هست، هم درباره‌ی یکی از امرای منصوب از قبل یک خلیفه. این در تاریخ اسلام هست و معروف و مسلم هم هست. نماز صبح دو رکعت است؛ اما او چون سرکیف بود، شش رکعت خواند. گفتند آقا نماز صبح را زیادی خواندی؛ گفت بله، حالم خوش است؛ اگر بخواهی، بیشتر هم می‌خوانم! این در تاریخ بود. در آن زمان مردم می‌دیدند که خلیفه یک چنین فسقی را دارد انجام می‌دهد، اما تحمل می‌کردند و بی‌تفاوت از مقابل این قضیه می‌گذشتند. زمان ما هم همین جور

بود. در دوره‌ی طاغوت - که ماها تا قبل از پیروزی انقلاب با طاغوت مواجه بودیم - قضیه همین جور بود. مردم تعجب نمی‌کردند از اینکه پادشاه کشور اسلامی فسق کند، فجور کند، باده‌گساری کند، کارهای هرزه انجام دهد. شاید من قبلاً گفته باشم که یکی از علمای بزرگ تبریز که مرد بسیار دانشمند و عالمی بود و بنده هم او را دیده بودم - استاد پدر ما بود - پیرمردی بود بسیار عالم، اما بسیار ساده! من یک وقتی رفته بودم تبریز، شاگردان و دوستانِ علاقه‌مند خود ایشان نقل می‌کردند؛ می‌گفتند یک وقتی محمدرضا در دوره‌ی جوانی‌اش آمده بود تبریز، رفته بود سراغ این آقا. احترام کرده بود از این آقا، رفته بود توی آن مدرسه‌ای که این آقا تدریس می‌کرده. بعد که محمدرضا رفته بود، این آقای عالم - که عالم هم بود، متقی هم بود، متها ساده بود - مجذوب شاه شده بود و از او تعریف می‌کرد. دوستان گفته بودند آقا شما که از این شخص تعریف می‌کنید، این مرد این کارهای خلاف را انجام می‌دهد - حالا کارهایی که در نظر آن عالم، خیلی بزرگ باید می‌نمود؛ مثلاً او شراب می‌خورد - گفته بود خوب، شاه است دیگر؛ می‌خواهی شراب نخورد؟! گفته بودند آقا مثلاً قماربازی می‌کند، گفته بود شاه است دیگر؛ پس می‌خواهی مثلاً چه بازی کند؟! عرف این بود که چون شاه است، چون وزیر است، پس باید بتواند فسق کند، فجور کند، ناپاکی از خودش نشان بدهد. این جزو عاداتی بود که در جامعه‌ی ما وجود داشت. این‌ها همان موانع درونی است؛ این‌ها آن چیزهایی است که در مقابل رسیدن به یک هدف و مقصود والا عایق ایجاد می‌کند. خشم و شهوت‌های بی‌مهار و تربیت نشده، دلبستگی به عادات و عقاید خرافی میراثی، و بد فهمیدن دستور دین جزو ضعف‌های درونی است. بعضی‌ها خیلی از چیزها را نمی‌فهمیدند. مبارزه می‌کردیم؛ بعضی‌ها به استناد روایاتی که هر پرچمی که

قبل از برافراشته شدن پرچم حضرت مهدی (ارواحنا فداه) برافراشته شود، در آتش است، با مبارزه مخالف بودند. می‌گفتند آقا شما قبل از مبارزه‌ی حضرت صاحب‌الزمان (عجل الله فرجه) می‌خواهید مبارزه شروع کنید؟ خوب، این پرچم مبارزه را که بلند می‌کنید، در آتش است. معنای حدیث را نمی‌فهمیدند. یک عده‌ای از صدر اسلام، از زمان ائمه علیهم‌السلام که شنیده بودند مهدی ظهور خواهد کرد و دنیا را پر از عدل و داد خواهد کرد، ادعای مهدی‌گری می‌کردند؛ بعضی بر خودشان هم امر مشتبه بود. بعد نیست بدانید هم در بنی‌امیه ادعای مهدویت بود، هم در بنی‌عباس بود، هم در افراد دیگری که چه در زمان بنی‌عباس و چه در زمان‌های بعد تا امروز وجود داشتند، ادعای مهدویت وجود داشت. بله، این پرچم مهدویت را کسی بلند کند، در آتش است. این معنایش این نیست که مردم با ظلم مبارزه نکنند، مردم برای تشکیل جامعه‌ی الهی و جامعه‌ی اسلامی و علوی مبارزه و قیام نکنند. این، بد فهمیدن دین است. می‌بینید اینها همه موانع درونی‌ای بود که بعد از آنکه انقلاب پیروز شد، ما ملت ایران با این زمینه‌ها می‌خواستیم کشور را به سمت آن اهداف ببریم. خوب، اینها هر کدامش یک مانع بود. البته اینها برطرف شدنی بود، نه اینکه برطرف شدنی نبود؛ خیلی‌اش هم با تبیین برطرف شد. لذا در مبارزات اسلامی، تبیین خیلی نقش دارد. من این را به شما جوانانی که احساس مسئولیت می‌کنید، توی پراتنز عرض می‌کنم که تبیین خیلی اهمیت دارد. در مبارزات اسلامی، در همه حال تبیین - بیان واقعیت و رساندن واقعیت؛ تبلیغ، بلاغ - خیلی اهمیت دارد و این را نباید از دست داد؛ برخلاف تفکر مارکسیستی که آن روز رائج بود و اعتقاد به تبیین نداشتند؛ می‌گفتند مبارزه یک سنت است، تحقق خواهد یافت؛ چه شما بخواهید، چه نخواهید؛ چه بگوئید، چه نگوئید. یعنی دیالکتیکی که آنها

تفسیر کرده بودند، لازمه‌اش این بود که این مبارزه، احتیاج به تبیین ندارد. در سال ۴۹ یک جوانی از همین کسانی که مشهدی بود، با ما هم آشنا بود، وابسته‌ی به یکی از همین گروهک‌هایی بود که آن روز تازه سر بلند کرده بودند، کمونیست بودند - گروه جنگل و امثال اینها - یک جایی با من ملاقات کرد؛ شرح داد که می‌خواهیم این کارها را بکنیم. من گفتم توی این زمینه‌ی اجتماعی که نمی‌شود؛ یک قدری با مردم صحبت کنید، تبیین کنید، حرف بزنید، به مردم تفهیم کنید چه کار می‌خواهید بکنید. با کمال بیاعتنائی گفت: آن روش اسلامی است! بله، روش اسلامی همین است. روش اسلامی تبیین است و همین تبیین‌ها موجب شد که انقلاب اسلامی بر بسیاری از این پیش‌زمینه‌های تاریخی و تربیتهای غلط فائق بیاید و فائق آمد. البته در بعضی‌اش هم هنوز فائق نیامدیم، که آن انگیزه‌های دیگری دارد - مثل این مصرف‌گرایی و اسراف و این چیزها که حالا گفتند - این جزو میراث‌های ما از گذشته است و متأسفانه این میراث را نگه داشتیم. ما ملت ایران باید این جامه‌ی ناسازِ بیاندام زشت را از تنمان بیرون بیاوریم. ما خیلی مصرف‌زده هستیم؛ باید این را حلش کنیم. همه باید دست به دست هم بدهند و این قضیه را حل کنند. البته صدا و سیما هم بلاشک نقش دارد. خوب، اینها عوامل درونی بود.^۱

دستاوردهای علمی و فناوری انقلاب اسلامی

حجت‌الاسلام والمسلمین عسکری اسلامپور کریمی*

اشاره

عقب‌ماندگی علمی و فناوری ایران در دوران ستم‌شاهی، برای ایرانیان با سابقهٔ فرهنگی و تمدنی کهن، بسیار آزاردهنده بود. غلبه بر این عقب‌ماندگی، عبور از مرزهای دانش و دستیابی به پیشرفته‌ترین فناوری‌ها با هدف ایجاد تمدن نوین اسلامی، از آرمان‌های اصیل انقلاب اسلامی است. پیشرفت‌های علمی و دستیابی جمهوری اسلامی به برخی از فناوری‌های نوین در سال‌های اخیر، به‌گونه‌ای حیرت‌انگیز است که غربی‌ها به شدت نگران شده و یکی علل تشدید فشارها و کارشکنی‌های آنان بر ایران اسلامی با بهانه‌هایی از جمله موضوع هسته‌ای و رشد موشکی، و تشدید تحریم‌ها و... تلاش می‌کنند تا جلوی پیشرفت‌های ایران را بگیرند. دستاوردهای شگرف زیر می‌تواند تا حدودی نمایان‌گر پیشرفت‌های علمی و فناوری بعد از انقلاب باشد.

* دانش‌آموخته سطح ۳ حوزهٔ علمی قم.

۱. از بی‌سوادی اکثریت مردم تا ارتقای سطح علمی جامعه

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به رغم هياهو زیادی که در تبلیغ رشد فرهنگی کشور و مبارزه با بی‌سوادی می‌شد، درصد بسیار زیادی از مردم ایران، حتی در شهرها بی‌سواد بودند؛ به طوری که از جمعیت حدود ۳۰ میلیون نفری کشور، جمعیتی بالغ بر ۱۴ میلیون ایرانی بی‌سواد بودند؛ این تعداد بی‌سواد، بیانگر بی‌سواد بودن نیمی از مردم ایران بود. پس از پیروزی انقلاب به برکت نهضت سوادآموزی و تلاش‌های فراوان مراکز آموزشی، با وجود جنگ تحمیلی و مشکلات عدیده دیگر برای کشور، میلیون‌ها نفر از کسانی که از نعمت خواندن و نوشتن محروم بودند، باسواد شدند که این موفقیت چشم‌گیری است. بر پایه همین موفقیت‌های چشم‌گیر بود که مرکز فرهنگی سازمان ملل (یونسکو) در سال‌های گذشته، چند بار ایران را به عنوان یکی از موفق‌ترین کشورهای جهان در مبارزه با بی‌سوادی معرفی کرده است. برای تبیین بهتر نرخ رشد باسوادی و رشد سطح علمی پس از انقلاب، مراجعه به آمارهای معتبر راهگشاست:

الف) افزایش نرخ باسوادی

طبق آمار سال ۱۳۹۵، میزان «باسوادی» جمعیت شش سال به بالای کشور که در سال ۱۳۵۵، از ۴۷/۲٪ فراتر نمی‌رفت، به حدود ۸۸٪ رسیده است.^۱ قبل از انقلاب اسلامی، نزدیک به ۷۰٪ بزرگسالان کشور بی‌سواد بودند و کمتر از ۴۰٪ کودکان می‌توانستند به مدرسه بروند.^۲

۱. مرکز آمار ایران، سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ ش.

۲. محمدباقر حشمت‌زاده، آثار و نتایج اسلامی ایران، ص ۵۵.

ب) رشد تعداد دانشگاه‌ها و مدارس

تعداد دانشگاه‌های کشور که پیش از انقلاب حدود ۱۵ واحد دانشگاهی بود، امروز به بیش از ۲۶۴۰ واحد رسیده است.^۱ همچنین تعداد مدارس که پیش از انقلاب حدود ۴۷ هزار واحد بود، با رشد حدود پنج برابری، به ۲۲۰ هزار مدرسه رسیده است.^۲

ج) رشد بیست و پنج برابری دانشجویان

تعداد دانشجویان که قبل از انقلاب، حداکثر ۱۵۵ هزار دانشجو بود،^۳ امروز افزون بر چهار میلیون و دویست هزار نفر می‌باشد.^۴ همچنین تعداد دانش‌آموزان کشور نیز که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، یعنی سال تحصیلی ۵۶-۵۷، حدود هفت میلیون و هفتصد هزار بود، هم‌اکنون به بیش از ۱۵ میلیون نفر رسیده است.^۵ مقام معظم رهبری درباره رشد

۱. پایگاه خبرگزاری ایسنا، تاریخ دسترسی: ۱۰ مرداد ۱۳۹۵، کد خبر: ۹۵۰۵۰۱۰۵۸۳۵، نشانی: www.isna.ir

۲. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۶، شناسه خبر: ۲۲۴۱۷۳، «مقایسه وضعیت علمی کشور در دوران پهلوی و پس از انقلاب»، نشانی: www.dana.ir

۳. یرواند آبراهامیان، *ایران بین دو انقلاب: از مشروطه تا انقلاب اسلامی*، ص ۳۹۴.

۴. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۶، شناسه خبر: ۲۲۴۱۷۳، «مقایسه وضعیت علمی کشور در دوران پهلوی و پس از انقلاب»، نشانی: www.dana.ir

۵. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۶، شناسه خبر: ۲۲۴۱۷۳، «مقایسه وضعیت علمی کشور در دوران پهلوی و پس از انقلاب»، نشانی: www.dana.ir

تعداد دانشجویان نسبت به قبل از انقلاب فرمودند: «در زمینه علم و فناوری، از اول انقلاب [تاکنون]، تعداد دانشجویان ۲۵ برابر شده است؛ اول انقلاب، همه دانشجویان کشور دوپست و خورده‌ای هزار [نفر] بود، امروز نزدیک پنج میلیون دانشجو در کشور مشغول تحصیل هستند؛ مقالات علمی شانزده برابر [شده]؛ و فعالیت‌های علمی و فناوری فراوان دیگر».^۱

(د) رتبه ایران در تعداد مقالات و ارجاعات علمی (تولید علم)

در دوره پیش از انقلاب اسلامی، انتشار «مقالات علمی» به زبان فارسی و غیرفارسی و عمدتاً به زبان انگلیسی در دانشگاه‌های بزرگ کشور معمول بوده است؛ اما آماری که پایگاه تامسون رويترز (ISI) از میزان تولیدات علمی ایران در این دوره ارائه می‌دهد، بسیار ناچیز است؛ برای نمونه، از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷، به ترتیب ۴۵۵، ۵۷۱ و ۶۵۶ مقاله از ایران در این نظام بین‌المللی استنادی به ثبت رسیده است؛^۲ حال آن‌که تا سال ۱۳۹۲ بالغ بر ۸۶۰۰ مقاله علمی در مجلات بین‌المللی (ISI) منتشر شده است که این امر، باعث شد «ایران رتبه اول علمی (تعداد مقالات) در منطقه و رتبه شانزدهم را در جهان حائز گردد»؛^۳ در حالی که تا قبل از انقلاب

۱. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱/۱/۱۳۹۶ش.

۲. خبرگزاری مهر، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۲۲، شناسه خبر: ۲۴۹۳۲۷۹.

نشانی: www.mehrnews.com

۳. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام

اسلامی، در رتبه‌بندی مجلات بین‌المللی (ISI) هیچ جایگاهی نداشت. بنابراین، سهم ایران در تولید علم جهانی از یک صدم درصد در سال ۱۳۵۷، در سال ۱۳۹۵ به ۱/۸۱٪ رسیده است. افزایش ۱۸۰ برابری سهم ایران در تولید علم دنیا و رشد ۵۵ برابری آمار تولید مقاله توسط محققان ایرانی طی سالیان بعد از پیروزی انقلاب، نشان‌دهنده رشد چشم‌گیر این درخت تناور است.

بر همین اساس، طبق آمار ۲۰۱۷م ایران دارای بیشترین ارجاعات علمی با رتبه هفدهمین کشور محسوب شده است.^۱ همین رشد چشم‌گیر تولیدات علمی است که نشریه نیوسایتیست در سال ۲۰۱۰م گزارش داده است: ایران دارای سریع‌ترین نرخ رشد علمی و از پیشروترین کشورهای جهان در تولیدات علمی است. نرخ رشد علمی در ایران ۱۱ برابر میانگین جهانی است. نشریه نیوسایتیست برای این‌که اعتبار لازم برای این گزارش را حفظ کرده باشد، همچون گذشته به آمار و ارقام مستند موجود در پایگاه اطلاعاتی وب‌سایت علم (Web Of Science) استناد کرده است.^۲

ه) رتبه شانزدهم در ثبت اختراعات

رشد روزافزون و حضور فعال ایران در عرصه‌های علمی به قدری با

۱. همان، ص ۷۱.

۲. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران، برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام

حسین علی‌علی، ص ۷۴.

سرعت و چشم‌گیر است که تا سال ۱۳۹۲ افزون بر ۲۶۱۹۶ اختراع علمی از سوی دانش‌پژوهان جوان ایرانی به ثبت رسیده است که به کسب ۳۶۲ مدال علمی در المپیادهای مهمّ جهان منجر شده است. بر این اساس، طبق یافته‌های مراکز علم‌سنجی بین‌المللی، رشد علمی ایران با معیار جهانی، تنها طی ۱۲ سال (۱۳۵۷ تا ۱۳۸۷) به ۱۸ برابر رسیده است و از این جهت، ایران سریع‌ترین رشد علمی را در میان کشورهای جهان داشته است.^۱ تعداد اختراعات ثبت‌شده در کشور تا سال ۱۳۹۶ بیش از ۳۰۰ هزار است. بر این اساس ایران هم‌اکنون شانزدهمین کشور دنیا در ثبت اختراعات است.^۲ این در حالی است که طبق اسناد موجود، در رژیم گذشته، اختراع و ابتکار قابل توجهی در ایران به ثبت نرسیده است؛ این وضعیت نشان می‌دهد رژیم وابسته و خودباخته گذشته نه تنها به شکوفایی استعدادهای ملی توجهی نداشت، فقط به مصرف ایده‌ها و الگوهای وارداتی از غرب تکیه می‌کرد. پس از پیروزی انقلاب، اعتماد به نفس، خودباوری، غیرت دینی و ملی، استقلال و خوداتکایی، بازیابی و بازتولید تمدن دیرینه اسلامی و ایرانی، با روحیه انقلابی در جوانان کشور شکوفا شده است.

۲. فناوری نانو

نانوتکنولوژی مطالعه ذرات در مقیاس اتمی برای کنترل آنهاست. هدف

۱. خبرگزاری مهر، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۱۱/۲۲، شناسه خبر: ۲۴۹۳۲۷۹.

نشانی: www.mehrnews.com

۲. روزنامه همشهری، ۵ تیر ۱۳۹۷، شماره ۷۴۱۵، صفحه دانش و فناوری.

اصلی اکثر تحقیقات نانوتکنولوژی شکل‌دهی ترکیبات جدید یا ایجاد تغییراتی در مواد موجود است.

فناوری نانو یکی از معدود فناوری‌هایی است که در دوران پیش از انقلاب اسلامی، حتی در سطح دنیا نیز مطرح نبود؛ اما نکته درخور توجه این است که از زمان ظهور این فناوری در دنیا، جمهوری اسلامی ایران نیز به موقع با فناوری نانو همراه شد و امروزه به درجه‌ای از پیشرفت رسیده که هم‌اکنون ایران ششمین کشور پیشرو دنیا در زمینه تولیدات فناوری نانو است.^۱

علم نانو تحولات بزرگی را در جهان ایجاد کرده و در ایران این نوع علم از جایگاه و موقعیت خوبی برخوردار شده است. با توجه به حوزه‌های کاربرد نانو از قبیل تولید و انباشت دارو، تشخیص بیماری‌ها، سم‌زدایی از آب، افزایش بهره‌وری در کشاورزی، انباشت و نگهداری محصولات کشاورزی و مواد غذایی، کنترل آفات و سالم‌سازی هوا، در آینده آثار این دستاوردها در زندگی مردم قابل‌لمس خواهد بود. در حال حاضر، ۳۳۰ قلم و محصول در حوزه فناوری نانو ایران تولید شده است که این محصولات به ۱۵ کشور صادر می‌شود.^۲

۱. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران، برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام حسین علیه‌السلام، ص ۴۷.

۲. سایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، «کارنامه علمی ایران در قاب

۳. فناوری هسته‌ای

در حوزه فناوری هسته‌ای، ایران بعد از پیروزی انقلاب و به خصوص در سال‌های اخیر گام‌های بزرگی برداشته است. در سال ۱۳۵۳ سازمان انرژی اتمی ایران تأسیس شد و قرارداد ساخت نیروگاه اتمی «بوشهر» نیز به امضا رسید. اما از آن زمان تا سال ۱۳۸۱ فعالیت قابل‌توجهی صورت نگرفت. در ۲۰ بهمن ۱۳۸۱ رئیس‌جمهور وقت کشور خبر از تهیه سوخت هسته‌ای به دست متخصصان ایرانی برای نیروگاه‌های هسته‌ای ایران داد. در فروردین ۱۳۸۵ ایران اسلامی به همت غیور مردانی چون شهید مسعود علی‌محمدی، مجید شهریاری، داریوش رضایی نژاد و مصطفی احمدی‌روشن، موفق به غنی‌سازی اورانیوم به میزان ۳/۵ درصد شد. در تاریخ ۲۶ بهمن ۱۳۹۰ (۱۵ فوریه ۲۰۱۲) ایران اسلامی موفق به ساخت میله سوخت هسته‌ای ۲۰ درصد غنی‌شده و بارگذاری آن در رآکتور تحقیقاتی ۵۵ مگاواتی شد.

«انرژی هسته‌ای یکی از انواع انرژی‌های موجود در جهان، همانند انرژی آبی، بادی، گاز، نفت، زغال‌سنگ و... است که در مقایسه با انواع انرژی‌های موجود، قدرت بسیار بیشتری دارد و جزو انرژی‌های پایان‌ناپذیر به شمار می‌رود»^۱ پیش‌بینی بحران انرژی و سوخت در دهه‌های آینده و میدان وسیع کاربرد دانش هسته‌ای در تمام علوم روز (پزشکی، کشاورزی، مهندسی ساخت و...) از جمله دلایلی است که ضرورت سرمایه‌گذاری در تحقیقات گسترده هسته‌ای را برای کشورها چندبرابر و توجیه‌پذیر می‌نماید. از این رو، نگاهی به تکاپوی منطقه‌ای و

۱. محسن نصری، شکوه ملی در فناوری هسته‌ای، ص ۶.

بین‌المللی نشان می‌دهد که بسیاری از کشورها این ضرورت را درک کرده و گام‌های عملی را در تجهیز و دستیابی به این فناوری پاک آغاز کرده‌اند. وجود زیرساخت‌های مناسب برای پیشرفت فناوری هسته‌ای در داخل ایران نیز از مزیت‌هایی است که علاوه بر نیاز کشور، مسئولان را تشویق به تمرکز بر این زمینه علمی کرده است. از این رو، جمهوری اسلامی به رغم تمام سختی‌ها و کارشکنی‌ها به‌ویژه در بعد سیاسی از سوی غرب و دیگر محدودیت‌ها در ابعاد مختلف هسته‌ای اعم از سخت‌افزاری و ساخت تأسیسات ساختمانی، ابزاری و فناوریانه و هم از حیث نرم‌افزاری و کشف قوانین علمی جدید هسته‌ای، به موفقیت‌ها و پیشرفت‌های قابل توجهی رسیده است. در این زمینه، ایران توانسته است با وجود تحریم‌های شدید آمریکا و کشورهای غربی، چرخه سوخت هسته‌ای را به همّت دانشمندان داخلی به صورت چشم‌گیری افزایش دهد و با کشف و استخراج اورانیوم طبیعی و فناوری آن، بزرگ‌ترین گام‌ها را در زمینه چرخه سوخت هسته‌ای بردارد و با استفاده از دستگاه‌های سانتریفیوژ به غنی‌سازی اورانیوم پردازد. همچنین طراحی رآکتور آب سنگین در اراک و به مرحله نهایی رسیدن نیروگاه اتمی در بوشهر، گام‌های دیگری بود که نشان از توانمندی کشور در این زمینه دارد.^۱

به هر حال «ایران در دنیا جزو ۱۳ کشور دارنده چرخه سوخت هسته‌ای است که اکتشاف اورانیوم، استخراج، تولید کیک زرد و تبدیل آن به گاز

۱. پایگاه تبیینی و تحلیلی جریان‌شناسی، سال‌شمار پرونده و فعالیت‌های

«UF6» در حوزه تولید سوخت و مجتمع‌های سوخت در آن صورت می‌گیرد. همچنین هم‌اکنون ایران جزو کشورهای است که توانایی غنی‌سازی اورانیوم دارند: آرژانتین، برزیل، چین، فرانسه، آلمان، هند، ایران، ژاپن، هلند، کره شمالی، پاکستان، روسیه، انگلیس و آمریکا، فهرست کشورهای است که توانایی غنی‌سازی اورانیوم را دارند.^۱ مقام معظم رهبری درباره پیشرفت‌های چشم‌گیر هسته‌ای می‌فرمایند: «در فناوری برتر که در دنیا با افتخار از آن یاد می‌شود، مجبور شدند علی‌رغم همه دشمنی‌ها بگویند ایران جزو ده کشوری است که توانسته چرخه سوخت هسته‌ای تولید کند. این چیز کمی نیست... این پیشرفت‌های مهم به برکت نظام اسلامی به وجود آمده است».^۲ همچنین فرمودند: «آنچه در تبلیغات غربی‌ها - به خصوص آمریکایی‌ها - در مورد انرژی هسته‌ای گفته می‌شود، هدفش این است که ملت ایران را از یک پیشرفت علمی و فناوری محروم کند».^۳

۴. فناوری فضایی

حوزه هوا و فضا (Aerospace) یکی دیگر از حوزه‌هایی است که ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و در سال‌های اخیر پیشرفت‌های خیره‌کننده‌ای

۱. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران، برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام حسین علیه‌السلام، ص ۴۹.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۲/۵/۱۵ ش.

۳. بیانات در دیدار زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی علیه‌السلام، ۱۳۸۴/۱/۱ ش.

در آن داشته است؛ به گونه‌ای که در سال‌های اخیر «بنا به اظهارنظر مؤسسه معتبر جهانی «فوتون»، ایران یکی از قدرت‌های نوظهور در عرصه فناوری هوا و فضا و یازدهمین کشور از نظر توسعه در عرصه فناوری فضایی است. همچنین ایران در جمع یازده کشور دارای فناوری پرتاب ماهواره قرار دارد».^۱

امروزه در دنیا، ماهواره‌ها «چشم سوم بشر» هستند و کشورهایی که از این صنعت بی‌بهره‌اند، «کشورهای کور» نامیده می‌شوند. نخستین پروژه، پرتاب ماهواره «سینا ۱» بود که در ۶ آبان ۱۳۸۴ با کامیابی در مدار زمین قرار داده شد. در سال ۹۱ دانشمندان و متخصصان فضایی کشورمان توانستند با ارسال حیات به فضا و تحقیقات زیستی، موفقیت بزرگی را در زمینه هوافضا برای کشورمان به ارمغان آورند و این موفقیت در سال ۹۲ با پرتاب کاوشگر «پژوهش» حامل دومین میمون فضایی، ادامه یافت و باعث شد جمهوری اسلامی ایران یک گام دیگر به اعزام انسان به فضا نزدیک‌تر شود.^۲ بر اساس گفته رئیس مرکز ملی فضایی ایران (منوچهر منطقی)، ایران در زمینه پرتاب و زیرساخت‌ها و همچنین در بخش‌های ناوبری و علوم اکتشافات «رتبه دوم»، در بخش سنجش از راه دور و بخش فناوری‌های ماهواره «رتبه پنجم» را از آن خود کرده است.^۳

۱. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران، برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام حسین علیه السلام، ص ۴۸.

۲. ر.ک: سایت پژوهشگاه هوافضا، نشانی: www.ari.ac.ir

۳. پایگاه اطلاع‌رسانی بنیاد ملی نخبگان، تاریخ انتشار خبر: ۱۳۹۷/۴/۹، کد خبر: ۷۶۲۶۸، نشانی: www.bmn.ir

۵- فناوری سلول‌های بنیادی

سلول‌های بنیادی، توانایی خودنوسازی (Self Renewing) و تمایز (Differentiating) به انواع سلول‌ها از جمله سلول‌های خونی، قلبی، عصبی و غضروفی و بازسازی و ترمیم بافت‌های مختلف آسیب‌دیده بدن را دارند.

هم‌اکنون ایران در میان کشورهای متبخر در زمینه تحقیقات سلول‌های بنیادی پرتوان (I.S.P)، جزو ۱۰ کشور برتر جهان و رتبه نخست در منطقه قرار دارد. محققان ایرانی توانسته‌اند با درایت و تلاشی در خور تحسین، پیشرفت‌های خوبی در این زمینه داشته باشند: آنها توانسته‌اند از سلول‌های بنیادی حتی در پیوندهای مغز و استخوان، پوست و ترمیم بافت آسیب‌دیده قلب استفاده کنند. همچنین در پژوهشکده رویان اصفهان، شبیه‌سازی سلول‌های بنیادی انجام شده است. استفاده از این سلول‌ها در پیوند قرینه چشم، تکثیر سلول‌های بنیادی بندناف به منظور درمان سرطان یا صدمات بافت قلب، عصب و سلول‌های استخوانی، ترمیم ضایعات نخاعی، شبیه‌سازی و تولید سلول‌های بنیادی جنین، از جمله دستاوردهای بزرگ کشور ما در عرصه فناوری‌های نوین است. هم‌اکنون سلول‌های بنیادین جنینی و علم شبیه‌سازی نیز در کشور به دانشی بومی تبدیل شده است و شبیه‌سازی حیواناتی چون بز، گوسفند و گوساله در سال‌های اخیر باعث شده ایران در زمینه سلول‌های بنیادی در جمع کشورهای مطرح این حوزه قرار بگیرد.^۱

افزون بر آنچه گذشت، ورود موفقیت‌آمیز و هم‌زمان ایران با سایر

۱. ر.ک: سایت پژوهشگاه رویان، نشانی: www.royaninstitute.org

کشورهای پیشرفته به عرصه علوم جدید مانند لیزر، میکرو الکترونیک، ورود به علم ساخت ربات و کسب موفقیت‌های جهانی در مسابقات رباتیک، توسعه سخت‌افزاری و ساخت ابررایانه، توسعه نرم‌افزاری و بهره‌برداری گسترده از علوم رایانه‌ای، کسب رتبه ۱۳ جهانی در زیست فناوری و رتبه اول در منطقه، کسب رتبه ۱۷ در فناوری ارتباطات با ۴۲ میلیون کاربر اینترنتی و رتبه نهم در عرضه خدمات اینترنتی و کسب رتبه ۲۲ در عرضه تلفن همراه با ۷۴ میلیون دارنده در کشور^۱، بخش دیگری از دستاوردهای علمی در خور تحسین انقلاب اسلامی است که سابقه قبلی نداشته است.

۱. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران، برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران، چاپ دانشگاه امام حسین علیه السلام، ص ۴۴، ۴۵، ۴۶ و ۵۱.

دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا انصاری*

مقدمه

در این نوشتار به برخی دستاوردهای اقتصادی انقلاب اشاره می‌شود. البته بیان بعضی دستاوردهای اقتصادی، به معنای بیان همه دستاوردهای اقتصادی نیست.

گفتنی است که هر انقلابی با اهداف و آرمان خود شکل می‌گیرد و به سمت اهداف خود حرکت می‌کند، اما گاهی موانع و مشکلات، مانع تحقق آن اهداف می‌شود؛ با این تفاوت که برخی از انقلاب‌ها به دلیل چپستی، عظمت و اهداف، با موانع جدی‌تری روبه‌رو می‌شوند. انقلاب اسلامی به دلیل استقلال‌طلبی، استکبارستیزی و حاکمیت دین، از جمله انقلاب‌هایی است که با موانع و مشکلات جدی روبه‌رو است؛ زیرا استکبار چنین انقلابی را برنمی‌تابد. نتیجه این موانع سبب می‌شود که انقلاب به برخی اهداف خود نرسد و یا حرکت آن کند شود. چنان‌که طی

* محقق و نویسنده.

سالها دشمنان، با اجرای صدها توطئه تُخرد و کلان از جمله تحمیل جنگ هشت‌ساله، بلوکه کردن دارایی‌ها، تحریم، بمب‌گذاری و تخریب زیرساخت‌های اقتصادی و مراکز صنعتی، و شیخون فرهنگی، در صدد توقف و یا کند کردن حرکت انقلاب بوده‌اند. رهبر معظم انقلاب فرمود: «اگر دشمن توطئه نمی‌کرد، اگر دشمن به رهبری استکبار جهانی و در رأسش امریکای پلید و خبیث، علیه این مملکت فعالیت نمی‌کرد، خیلی از این کارها انجام شده بود»^۱.

جایگاه اقتصاد ایران در جهان

تاریخ ملت‌های استقلال‌یافته، از این واقعیت، حکایت دارد که پیوند تنگاتنگی بین استقلال و آزادی وجود دارد. ملتی که به حقوق و آزادی‌های خود دست یافته، بی‌تردید می‌تواند استقلال همه‌جانبه از جمله استقلال اقتصادی کشور خود را پاس بدارد؛ زیرا دفاع از دستاوردهای ملی، سبب می‌شود تا دشمن گستاخی رویارویی نداشته باشد. امام خمینی، از استقلال به عنوان عاملی حیاتی یاد می‌کند: «ما برای حیات زیر سلطه غیر، ارزش قائل نیستیم. ما ارزش حیات را به آزادی و استقلال می‌دانیم. دستورات مذهبی ما، که مترقی‌ترین دستورات است، راه ما را معین فرموده است. ما با آن دستورات و تحت رهبری بزرگ مرد دنیا، محمد صلی الله علیه و آله با تمام قدرت‌هایی که بخواهند تجاوز کنند به مملکت ما، مبارزه خواهیم کرد...»^۲.

1. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2770>

۲. امام خمینی، *صحیفه نور*، ج ۶، ص ۲۲۰.

یکی از شاخصه‌های استقلال و پیشرفت اقتصادی، قرار گرفتن یک کشور در رتبه‌بندی جهانی است. داده‌های آماری نشان می‌دهد که ایران قبل از انقلاب، در عرصه تولید علم، فاقد جایگاه جهانی بوده و تولیدات صنعتی و تکنولوژی آن نیز بسیار محدود و عمدتاً در حد مونتاژ خلاصه شده بود. اما جدیدترین آمار منتشر شده از سوی صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد که ایران در سال ۲۰۱۷ توانسته جایگاه خود را در میان ۱۹۳ به عنوان هجدهمین اقتصاد بزرگ دنیا حفظ کند. به گزارش تجارت‌نیوز، تولید ناخالص داخلی ایران بر اساس شاخص قدرت خرید در سال ۲۰۱۷ به ۱۶۳۰ میلیارد دلار رسیده است. این رقم نسبت به سال قبل از آن، ۸۱ میلیارد دلار افزایش داشته است. این گزارش پیش‌بینی کرده است که تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۱۸ نیز با رشد ۹۴ میلیارد دلاری نسبت به سال ۲۰۱۷ مواجه شود و به ۱۷۲۴ میلیارد دلار برسد.^۱

۱. فقرزدایی

یکی از سیاست‌های جمهوری اسلامی فقرزدایی است؛ از این رو، فقرزدایی در جامعه با دو محور نظریه‌سازی و عملیاتی مطرح شده است.

الف) توصیه به حمایت از پابرهنگان

یکی از دغدغه‌های جدی امام راحل شعار حمایت از پابرهنگان بود. اما متأسفانه - به دلیل موانع، مانند جنگ و یا سوءمدیریت، برخی از اهداف امام محقق نشد. امام راحل فرمود: «خدا نیاورد آن روزی را که سیاست ما و سیاست مسئولین کشور ما پشت کردن به دفاع از محرومین و رو

۱. <https://tejaratnews.com/%D8%B1>

آوردن به حمایت از سرمایه‌دارها گردد و اغنیا و ثروتمندان از اعتبار و عنایت بیشتری برخوردار بشوند! معاذالله که این با سیره و روش انبیا و امیرالمؤمنین و ائمه معصوم علیهم‌السلام سازگار نیست؛ و از این افتخارات و برکات کشور و انقلاب ماست که به حمایت از پابرهنگان برخاسته است و شعار دفاع از حقوق مستضعفان را زنده کرده است.^۱

«مسئولین محترم کشور ایران علی‌رغم محاصرات شدید اقتصادی و کمبود درآمدها، تمامی کوشش و تلاش خود را صرف فقرزدایی جامعه کرده‌اند و همه آرمان و آرزوی ملت و دولت و مسئولین کشور ما است که روزی فقر و تهیدستی از جامعه ما رخت بربندد و مردم عزیز و صبور و غیرتمند کشور از رفاه در زندگی مادی و معنوی برخوردار باشند».^۲

در اصل ۲۹ قانون اساسی آمده است: برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بی‌کاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت های پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی. دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

(ب) فقرزدایی عملیاتی

در زمان پهلوی، در بسیاری از روستاها توسعه و پیشرفت امکانات رفاهی صورت نگرفته بود. «پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تأکیدات حضرت

۱. امام خمینی، صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۱۲۹.

۲. همان.

امام خمینی رحمته الله علیه مبنی بر بسیج امکانات مادی و معنوی برای عمران و آبادانی روستاها، مسئولان نظام در صدد زدودن فقر و محرومیت از چهره روستاهای کشور برآمدند». از این رو، می توان بارزترین اقدامات اجتماعی انقلاب اسلامی فراهم کردن امکانات رفاهی و محرومیت زدایی به منظور برقراری آسایش و عدالت اجتماعی در جامعه دانست.

- تشکیل کمیته امام

نمونه ای از فقرزدایی، تشکیل کمیته امداد امام خمینی رحمته الله علیه پس از انقلاب اسلامی در ۱۴ اسفند ۱۳۵۷ است. هدف اصلی کمیته امداد امام رحمته الله علیه، اشتغالزایی برای محرومان و رفع مشکلات اساسی آنهاست؛ همچنین ارتقای آموزش های علمی، فرهنگی و اجتماعی افراد تحت پوشش و ایجاد تسهیلات در امر ازدواج و تحکیم خانواده، از جمله فعالیت های کمیته امداد امام است. تلاش مسئولان کمیته امداد امام رحمته الله علیه بیشتر متمرکز بر افراد روستایی و عشایر است. طرح شهید رجایی از جمله طرح های موفق این کمیته است که به منظور کمک به افراد سالمند، پی ریزی شده است. کمیته امداد امام رحمته الله علیه با در اختیار گذاشتن سرمایه اولیه به صورت وام یا سایر کمک های مالی به افراد بی بضاعت یا بیکار، زمینه اشتغال آنها را فراهم می کند و نیروی کار مثبت آنها را در کارگاه های تولیدی نظیر صنایع دستی، دامداری و کشاورزی به کار می گیرد.^۱

رئیس کمیته امداد امام خمینی رحمته الله علیه، از افزایش ۵/۱۴ درصد پرداختی مستمری بگیران و تخصیص اعتبارات ۱۴۰۰ میلیارد تومانی برای اشتغال مددجویان در سال ۹۷ خبر داد.

1. <http://fajre33.mihanblog.com/post/17>

- فعالیت‌های جهاد سازندگی

قابل ذکر است که جهاد سازندگی تاکنون خدمات شایانی در زمینه‌های مختلف از جمله راه‌سازی و کشاورزی را در مسیر محرومیت‌زدایی انجام داده است. از این رو، در شاخه‌های مختلف دینی و ... در موقعیت‌های خود به خدماتی دست یازید که کمتر در کشور ایران و منطقه خاورمیانه دیده شده بود. تجربه‌ای که پیش از خود، نمونه تاریخی نداشت: «باعث افتخار می‌باشد که به دلیل فعالیت‌های گسترده برای برخوردار نمودن مناطق محروم روستایی از ارتباطات مخابراتی، ایران، از سوی یونسکو لوح تقدیر دریافت کرده است»^۱. سازمان بهداشت جهانی در گزارشی در مورد ایران نوشته است: «در دو دهه گذشته با کمک نظام یارانه‌ای، میزان فقر به شکل قابل توجهی کاهش پیدا کرده است»^۲.

قبل از انقلاب، حقوق و امتیازاتی که مالکان و زمین‌داران از آنها برخوردار بودند، صرفاً مختص به آنها بود و رعیت و یا توده‌های مردم نیز تصور نمی‌کردند که روزگاری دیوار و حائل میان آنها با طبقات بالا برچیده شود. در سایه وقوع انقلاب اسلامی، این حائل به طور جدی برداشته شد؛ همه افراد جامعه از منزلت برابر برخوردار شدند و بلکه مستضعفان بیشتر مورد احترام و توجه قرار گرفتند و دیگر از نظام امتیازهای انحصاری خبری نبود.^۳ همچنین استراتژی رژیم شاه، سرازیر کردن ثروت نفتی به

1. <https://donya-e-eqtasad.com>

۲. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی).

3. <http://basirat.ir/>

سوی نخبگان وابسته به دربار بود که بعدها کارخانه‌ها، شرکت‌ها و واحدهای کشت و صنعت متعددی را تأسیس کردند. ثروت به لحاظ نظری به صورت قطره‌ای به پایین جریان می‌یافت، اما در عمل در ایران همانند بسیاری از دیگر کشورها، همچنان به بالا چسبیده بود و مسیرش به رده‌های پایین‌تر نردبان اجتماعی روز به روز کمتر می‌شد. ثروت، همانند یخ در آب گرم، در فرایند دست به دست شدن، ذوب می‌شد و نتیجه آن نیز چندان تعجب‌آور نبود. در دهه ۱۳۳۰/۱۹۵۰، ایران یکی از مشکل‌دارترین کشورهای جهان سوم به لحاظ توزیع نابرابر درآمدها بود. بنا بر گزارش سازمان بین‌المللی کار در دهه ۱۳۵۰/۱۹۷۰، ایران به یکی از بدترین کشورهای جهان تبدیل شد.^۱

۲. وضع معیشتی مردم

یکی از عرصه‌های مهم اقتصادی، تأمین رفاه و معیشت مردم است. داده‌های تاریخی نشان می‌دهد که قبل از انقلاب، وضع توده مردم به‌ویژه دهقانان ایران رضایتبخش نبود. به اعتقاد بسیاری از ناظران در اواخر سلطنت رضاشاه این وضع بدتر شد؛ رژیم غذایی در یک خانواده معمولی دهقانی به شرح زیر بود:

«صبحانه: نان و چای؛

ناهار: نان و ماست؛

شام: نان و ماست و چای».

کدی [تاریخدان آمریکایی] نتیجه می‌گیرد: «دهقان غالباً گرسنگی

۱. پرواند آبراهامیان، *تاریخ ایران مدرن*، ترجمه محمدابراهیم فتاحی، ص ۲۵۲.

می‌کشید؛^۱ همچنین متخصصان و کارمندان ایرانی نهایتاً در سال ۱۳۴۸ هزار تومان حقوق می‌گرفتند و بعضی از مستشاران و متخصصان خارجی، چیزی در حدود شش، هفت هزار تومان حقوق می‌گرفتند.^۲ حال این‌که آمارها گویای آن است که به غیر برخی اقشار جامعه، اکثر مردم به خصوص صاحبان مشاغل آزاد، از وضعیت معیشتی مناسب‌تری نسبت به قبل از انقلاب برخوردار می‌باشند. اما به دلایل متعددی همچون تغییر الگوی زندگی (مانند الگوی مسکن، خوراک) و به تبع آن، افزایش سطح انتظار آنها از زندگی، ابراز نارضایتی و احساس محرومیت در آنان افزایش یافته است. به عنوان مثال امروزه الگوی مسکن عموم مردم نسبت به قبل از انقلاب و سال‌های اول انقلاب تغییر یافته است، مثلاً در گذشته اگر عروس یا دامادی به خانواده اضافه می‌شد، در یکی از اتاق‌های خانواده بسته جای می‌گرفت؛ اما اکنون عموماً زوج‌های جوان به زندگی در مسکن مستقل روی می‌آورند. در خصوص الگوی خوراک نیز شاهد تغییرات اساسی در جامعه خودمان در سال‌های اخیر هستیم. در حدود ۳۰ سال پیش، قوت غالب خانواده‌های ایرانی نان بود و برنج غذای اعیانی محسوب می‌شد، در حالی که امروز الگوی خوراک اکثریت جامعه تغییر یافته و عموماً برنج در غذای روزانه آنان جایگاه خاصی پیدا کرده است. آمارهای جهانی نیز گویای بهتر شدن وضعیت رفاه مردم در سال‌های پس از انقلاب است. با در نظر گرفتن ضریب افزایش نیازهای نوظهور جامعه در بخش اقتصادی، دریافت خدمات و... این واقعیت به

۱. جان فوران، *مقاومت شکننده*، ترجمهٔ تدین، ص ۳۴۹.

۲. روزنامهٔ کیهان، ۱۴ بهمن ۱۳۹۶ کد خبر ۱۲۵۳۸۵.

اثبات می‌رسد که در چهار دههٔ اخیر، قدرت خرید مردم نیز به میزان قابل توجهی تقویت شده است. گزارش‌های بانک جهانی از اقتصاد ایران، حاکی از بهبود وضع معیشتی مردم ایران بعد از انقلاب است.^۱ آقای اسدالله عسگراولادی - که شرایط قبل از پیروزی انقلاب را درک کرده است، در جواب این سوال: وضعیت معیشت در قبل از پیروزی انقلاب چگونه بود؟ گفت: «وضعیت معیشت در زمان شاه در مقایسه با وضعیت فعلی، خیلی بدتر بود. من خودم در آن زمان جوان بودم، وقتی خواستم یک دوچرخه بخرم که قیمت آن ۱۵۰ تومان بود، پول نداشتم به همین منظور از چند نفر پول قرض گرفتم تا با خریداری آن از محل خانه به محل کارم برسم». ^۲ البته طرح این موضوع، انکار موضوع گرانی و ضرورت کنترل هر چه بیشتر آن نیست.

۳. افزایش زیرساخت‌های خدماتی

الف) راه‌های اصلی و فرعی

در سال ۱۳۵۷ مجموع راه‌های اصلی و فرعی کشور، حدود ۳۶ هزار کیلومتر بود؛ حال آن‌که در پایان سال ۱۳۸۵ مجموع راه‌های اصلی و فرعی کشور، حدود ۱/۰۰۷/۱۹۸ کیلومتر بوده است. در شبکهٔ ریلی کشور نیز در حال حاضر ۶۱۰۰ کیلومتر شبکهٔ اصلی و بیش از ۲۰۰۰ کیلومتر شبکهٔ فرعی راه آهن وجود دارد و در واقع، سالانه ۶۰۰ کیلومتر راه آهن احداث شده است.

1. <https://www.mashregnews.ir/news/829965>

2. <https://www.fardanews.com/fa/news/781874/%DA%AF%D9>

ب) گازرسانی

در زمینه «گازرسانی»، تا قبل از انقلاب اسلامی، فقط ۵ شهر از لوله‌کشی گاز بهره‌مند بودند که این شهرها نیز عمدتاً در مسیر خط لوله سراسری قرار داشتند؛ حال آن‌که تنها در فاصله سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۹ به اندازه ۶۲ برابر کل دوران گذشته، انشعاب گاز طبیعی نصب شد.^۱ هم‌اکنون، نه تنها بیشتر مناطق شهری کشور از این نعمت بهره‌مندند، بلکه مناطق روستایی نیز از این موهبت خدادادی استفاده می‌کنند و تعداد ۵۰ هزار انشعاب آن روزها، به حدود ۱۳/۵ میلیون انشعاب رسیده و بیش از ۱۰ هزار روستا از نعمت گاز بهره‌مند شده‌اند.^۲

ج) میزان «آب» تولیدی کشور

میزان «آب» تولیدی کشور در طول حاکمیت رژیم پهلوی تا سال ۱۳۵۷، به ۱/۵ میلیارد مترمکعب رسید؛ در حالی که این مقدار در طول دو دهه جمهوری اسلامی، یعنی تا سال ۱۳۷۵، به ۳/۸ میلیارد مترمکعب رسید. طول شبکه آب کشور در سال ۱۳۵۷، به میزان ۲۴/۵ هزار کیلومتر بود؛ اما در سال ۱۳۹۴ در کل کشور ۴۵۰ هزار کیلومتر شبکه آب‌رسانی شهری و روستایی وجود داشته است. تعداد شهرهای تحت پوشش آب شهری، از ۴۵ شهر به ۱۱۱۳ شهر در حال حاضر افزایش یافته است. آب‌رسانی به

۱. معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه، ۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی، ص ۲۷۴

۲. ۲۷۶ -

۲. باشگاه خبرنگاران جوان، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۴/۱۱/۲۲، «مقایسه رشد

روستاها، از ۱۲۰۰۰ روستا در سال ۱۳۵۷، به ۳۳۲۹۷ روستا در سال ۱۳۹۱ رسیده است.^۱

(د) برق‌رسانی

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی و در اوج فعالیت‌های رژیم طاغوت، تنها ۳/۱ میلیون مشترک برق - اعم از خانگی، عمومی، صنعتی و کشاورزی - وجود داشت؛ این در حالی است که این رقم تا سال ۱۳۹۲ از مرز ۲۹ میلیون نفر گذشته و هم اکنون حتی تمام روستاهای کشور از نعمت برق برخوردارند.^۲

(ه) سدسازی

یکی از اهرم‌های پیشرفت اقتصادی همراه با عوامل مهمی چون افزایش جمعیت و به تبع آن تأمین آب شرب، احداث سدهای مخزنی است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل افزایش جمعیت و مشکلات تأمین آب شرب و کشاورزی، ساخت سدهای بزرگ، در اولویت قرار گرفت. هم‌اکنون جمهوری اسلامی ایران با خودکفایی در صنعت سدسازی و دستیابی به فناوری‌های نوین در این امر، به یک شاخص مهم و اساسی دست پیدا کرده و تمامی مراحل مطالعه، طراحی، نظارت، ساخت، مدیریت و بهره‌برداری از سدهای مخزنی، به دست توانای مهندسان

۱. شبکه اطلاع‌رسانی راه دانا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۶، شناسه خبر:

۱۰۲۷۴۷۵، «مقایسه وضعیت بهداشت و درمان قبل و بعد از انقلاب

اسلامی»، نشانی: www.dana.ir

2. <https://www.farsnews.com/news/13961120001214>

کشور صورت می‌گیرد. در حال حاضر، کشور ایران سومین کشور برتر سدسازی در دنیا می‌باشد که قابلیت امکان اجرای طرح‌های بزرگ سدسازی و صدور خدمات مهندسی سدسازی به سایر کشورها را دارد؛ از جمله، ایران در پنج کشور آفریقایی و آسیایی در حال اجرای سدهای بزرگ است. مقایسه آمار مربوط به ساخت سدهای بزرگ در ایران قبل و بعد از انقلاب اسلامی بسیار جالب است. تا قبل از انقلاب، ۱۹ سد مخزنی با حجم مخزن ۱۳ میلیارد مترمکعب (معادل ۲۵ درصد) و ظرفیت آب قابل تنظیم سالانه ۱۴ میلیارد مترمکعب در کشور بهره‌برداری می‌شد که این میزان پس از انقلاب و تا بهمن ماه سال ۱۳۹۵، به تعداد ۱۶۵ سد مخزنی با حجم کل حدود ۵۱ (معادل ۷۵ درصد) و ظرفیت آب قابل تنظیم ۳۷ میلیارد مترمکعب افزایش یافته است.

همچنین تعداد ۱۵۰ و ۱۲۴ سد در کشور به ترتیب در مراحل مختلف مطالعاتی و اجرایی قرار دارد که ظرفیت احجام مخازن آن‌ها به ترتیب ۲۳/۷ و ۲۱/۶ میلیارد مترمکعب است.^۱

۴. توسعه صنعتی

یکی از مصادیق مهم پیشرفت اقتصادی، استقلال صنعتی است؛ یعنی این‌که یک کشور، خود تولیدکننده و در عرصه‌های مختلف صنعتی و اقتصادی خودکفا باشد. متأسفانه ایران قبل از انقلاب، در حالی که صادرات بیش از ۵/۵ میلیون بشکه نفت داشت و درآمد هنگفتی از این محل تأمین می‌شد، باز وابسته به خارج بود. و بخش زیادی از صنایع

1. <http://mazandnanab.ir/?app=content&catid>

کشور نیز از خارج تأمین می‌شد. سران رژیم پهلوی انگیزه چندانی برای سرمایه‌گذاری روی صنعت و کشاورزی نداشتند و بیشتر به دنبال واردات کالاهای خارجی بودند. در بخش‌هایی هم که سرمایه‌گذاری محدودی بر روی صنایع صورت می‌پذیرفت عمدتاً صنایع مونتاژ بود.^۱

همچنین در این مورد می‌توان به خبر (روزنامه رستاخیز) تیرماه ۱۳۵۷ اشاره کرد: «متأسفانه در وضع کنونی باید مرغ را با قیمت گزاف برای تولید تخم مرغ جوجه‌کشی از خارج وارد کنیم. مرغ مادر گوشتی را در شرایط کنونی نمی‌توانیم در ایران تولید کنیم. برای تغذیه این مرغ‌ها هفتاد درصد غذای طیور را باید از خارج از کشور وارد کنیم. البته با این همه وارد کردن‌ها برای اداره این صنعت تکنولوژی لازم و نیروی انسانی نداریم. یعنی طبق استاندارد معمولاً، برای هر ۲۰۰۰ واحد دامی به یک دامپزشک نیازمندیم، ولی در ایران متأسفانه برای هر ۴۳۱۹۶ واحد دامی، یک دامپزشک وجود دارد». این خبر نمونه‌ای از وابستگی تکنولوژیکی به تولید خارجی است.^۲ این در حالی است که جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های مهم صنعتی خودکفاء و در موارد محدود به مونتاژ می‌پردازد.

این در حالی است که امروزه ایران در عرصه‌هایی مهم صنعتی خود کفاء و رشد صنعت در کشور به قدری سریع و پرشتاب بود که علاوه بر احداث شهرک‌های صنعتی متعدد در حاشیه شهرهای کشور، ساخت مجموعه‌ها تولیدی در روستاهای نیز به یک برنامه مستمر تبدیل شده است، علاوه بر افزایش تعداد کارخانجات باید به محصولات متنوعی که

1. <https://www.yjc.ir/fa/news/6431827>

2. <https://fotrosnet.blog.ir/1393/11>

در این مجموعه‌ها تولید و در بسیاری از موارد به خارج از کشور صادر می‌شود هم اشاره نمود.

ساخت هواپیما و بالگرد سبک و نیمه سنگین (شخصی و عمومی) و همچنین ساخت کشتی و تولید انواع قایق که برای اولین بار در تاریخ کشور رخ داده است، افزایش تولید سیمان از $\frac{6}{3}$ میلیون تن به حدود ۸۰ میلیون تن، افزایش تولیدات معدنی از ۲۰ میلیون تن به ۲۲۰ میلیون تن، افزایش و توسعه تولید و صادرات خودرو با انواع خودروهای سبک و سنگین، افزایش و توسعه انواع کارخانجات لوازم خانگی و صنعتی و ده‌ها مورد مشابه، از دیگر افتخارات صنعتی کشور به شمار می‌روند.

افزایش و توسعه پالایشگاه‌ها و مراکز پتروشیمی و ساخت بیش از ۴۰ کارخانه بزرگ نفت و گاز و پتروشیمی در سه دهه گذشته، بخش دیگری از اقدامات زیر بنایی انقلاب اسلامی است که در مجموع باعث شده تا میزان خودکفایی کشور در صنعت نفت از ۴٪ به ۸۰٪ ارتقاء یافته و تولیدات پتروشیمی نیز از ۴ میلیون تن در سال ۵۷ به ۳۸ میلیون تن در بعد از انقلاب برسد.

الف) تولید ناخالص ملی

برای تحلیل وضعیت اقتصادی یک کشور، توجه به شاخص‌های اصلی رشد و توسعه اقتصادی، امری ضروری است. «تولید ناخالص ملی»، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی هر کشور می‌باشد که بیانگر اندازه اقتصاد و قدرت تولید آن است. طبق آمار بانک مرکزی در سال ۱۳۵۶، میزان تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت سال ۸۳)، ۱۱۹ هزار میلیارد تومان بوده است که این رقم در سال ۱۳۹۳ به ۲۰۳ هزار میلیارد

تومان رسیده است. در واقع، اندازه اقتصاد ایران طی این سالها ۱/۷ برابر شده است.^۱ در دوره بین سالهای ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۶ تولید ناخالص ملی کشور رشد شایانی داشت؛ اما این رشد به طور یکسان شامل همه آحاد ملت نمی شد و ثروتمندان را بیش از طبقات متوسط و پایین، یا مناطق مرکزی کشور به خصوص تهران را بیشتر از استانهای دیگر برخوردار می ساخت.^۲ ویلیام سولیوان سفیر آمریکا می نویسد: «در سال ۱۳۵۵ تولید متوسط روزانه نفت در ایران، در حد ۵/۸ میلیون بشکه بود که ۸۰۰ هزار بشکه مصرف داخلی و ۵ میلیون بشکه در بازارهای جهان به فروش می رسید. در این سال، درآمدی که از این طریق نصیب ایران شد، قریب ۲۴ میلیارد دلار بود که می توانست یکی از بزرگترین عوامل توسعه اقتصادی و اجتماعی در ایران باشد».^۳

افزایش «صادرات غیرنفتی» به عنوان یک شاخص مثبت در اقتصاد کلان، به دلیل فقدان برنامه ریزی مناسب گاه باعث بالا رفتن قیمت عمده اقلام صادراتی برای مصرف کننده داخلی شده است؛ اما علامت بسیار امیدوارکننده ای برای رشد و استقلال اقتصادی کشور است. در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ صادرات غیرنفتی ایران، تنها درصد اندکی از سهم صادرات ایران را تشکیل می داد؛ اما در سالهای اخیر، صادرات غیرنفتی

۱. خبرگزاری تابناک، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۵/۱۱/۱۷، کد خبر: ۶۶۳۸۵۴، نشانی:

www.tabnak.ir

۲. یرواند آبراهامیان، *ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی*،

ص ۴۱۱.

3. <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=1822397>.

رشد بی‌سابقه‌ای داشته است؛ به گونه‌ای که در سال ۱۳۹۵ به ۴۴ میلیارد دلار رسید و در این سال صادرات غیرنفتی ۳/۵۴ درصد افزایش نشان می‌دهد.^۱

بر اساس آمار موجود، تنها در نیمه نخست دهه ۱۳۵۰ سالانه بیش از یک میلیارد دلار، هزینه واردات محصولات کشاورزی شده بود؛^۲ اما امروزه نه تنها تمامی کالاهای اساسی کشور و محصولات کشاورزی در داخل تولید می‌شود و وابستگی به خارج از کشور تا حد چشم‌گیری برطرف شده، بلکه در محصولات استراتژیکی مانند «گندم»، به خودکفایی کامل رسیده و در «بنزین» در مرز خودکفایی هستیم.

در زمینه «صنعت برق»، به عنوان یکی از شاخص‌های مهم توسعه اقتصادی و اجتماعی هر کشور، تا سال ۱۳۵۷ تعداد ۳۸ نیروگاه آبی با ظرفیت ۷۰۲۴ مگاوات تأسیس شده بود؛ حال آن‌که فقط تا سال ۱۳۷۷، ۱۲۲ نیروگاه با ظرفیت ۳۵/۱۷۶ مگاوات راه‌اندازی شد.^۳ در «صنایع کشاورزی»، هم‌اکنون تراکتورهای ساخت ایران به بیش از ۳۰ کشور جهان صادر می‌شود و در صنایع «نفت و گاز» نیز پروژه صددرصد ایرانی فاز یک منطقه عسلویه به عنوان بزرگ‌ترین پروژه نفت و گاز کشور در

۱. پایگاه اینترنتی ایفون؛ انجمن تجارت بین‌الملل، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۶/۱/۹، نشانی: www.ibfon.org؛ خبرگزاری ایسنا، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۶/۱/۲۸، «آمار مقایسه‌ای واردات و صادرات در دولت‌های دهم و یازدهم»، نشانی:

www.isna.ir

۲. یرواند آبراهامیان، *ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی*، ص ۴۱۰.

۳. معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه، *۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی*، ص ۲۹۱.

آبان ۱۳۸۳ به بهره‌برداری رسید که با بهره‌برداری فازهای دیگر آن در سال‌های اخیر، سالانه افزون بر یک میلیارد دلار در آمد نصیب کشور شده است.^۱

ب) صنعت فولاد

فولاد محصولی راهبردی است و در جهان به عنوان صنعت مادر شناخته می‌شود. بر طبق آمار انجمن جهانی فولاد، کمتر از ۷۰ کشور در زمینه تولید فولاد فعال هستند و کشورهای بی‌بهره از این صنعت یا باید از پیشرفت خود چشم‌پوشی کنند و یا باید به کشورهای تولیدکننده وابسته شوند. افزایش قابل توجه تولید فولاد از نیم میلیون تن قبل از انقلاب به ۳۸ میلیون تن در سال، ایران در جایگاه سیزدهم تولید فولاد جهان قرار دارد. پس از انقلاب اسلامی، تولید فولاد در ایران ۱۸ برابر متوسط جهانی بوده است که جهش شگفت‌انگیزی را در تولید این محصول راهبردی نشان می‌دهد.^۲

ج) تولید آلومینیوم

آلومینیوم کاربردی‌ترین فلز بعد از آهن است و تقریباً در تمامی بخش‌های صنعت اهمیت دارد. آلومینیوم در حمل و نقل، بسته‌بندی، ساختمان، تولید وسایل برقی، و خطوط انتقال الکتریکی، کاربرد فراوانی دارد و از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. ایران در سال ۲۰۱۴ در جایگاه نوزدهم تولید آلومینیوم جهان قرار داشته است.^۳

۱. همان، ص ۲۷۴-۲۷۶.

۲. همان، ص ۳۹.

۳. همان، ص ۴۱.

دستاوردهای بهداشتی و پزشکی انقلاب اسلامی

حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا بهروز*

اشاره

مقایسه ایران قبل و بعد از انقلاب، می‌تواند واقعیت‌های مهمی را برای نسل‌های پس از انقلاب آشکار کند؛ زیرا انقلاب اسلامی دگرگونی‌های بزرگ و بنیادی در ایران و کشورهای منطقه به وجود آورده است. از این رو، امام راحل علیه السلام انقلاب اسلامی را «عجاز بزرگ قرن»^۱ خواند و از آن به عنوان «پیروزی بی‌نظیر»^۲ یاد کرد.

با توجه به حجم‌های مختلفی که به کشور وارد می‌شود، اهمیت تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی از بایسته‌ها است. در این نوشتار بر آنیم که برخی از دستاوردهای انقلاب اسلامی در حوزه پزشکی و سلامت را بررسی کنیم.

* پژوهشگر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

۱. امام خمینی، *صحیفه نور*، ج ۱۴، ص ۷۷.

۲. همان.

۱. وضعیت پزشکی کشور

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای پزشکی ایران بعد از انقلاب اسلامی، جایگاه مطلوب جامعه پزشکی ایران است؛ این در حالی است که قبل از انقلاب اسلامی، موانع و مشکلات زیادی در این زمینه وجود داشته است، به گونه‌ای که حتی قبل از انقلاب، شهرهای بزرگ مشکل کمبود پزشک داشت. یکی از عوامل این مشکلات، کمبود یا عدم تخصص پزشک بود. از این رو، از پزشکان کشورهای دیگر، مانند هند، بنگلادش و پاکستان استفاده می‌شد؛ اما با پیروزی انقلاب اسلامی، وضعیت پزشکی کشور دگرگون شد، یعنی با گسترش دانشکده‌های پزشکی و رشد کمی و کیفی پزشکی و نیروهای انسانی در حوزه‌های مختلف پزشکی و بهداشت، نیازها برطرف شد. از این رو، امروزه ایران به یکی از قطب‌های تحقیقات، فناوری، سلامت، آموزش بهداشت و پزشک در منطقه تبدیل شده است و در بسیاری از عرصه‌های پزشکی و بهداشتی در رده‌های بالای جهانی قرار دارد. صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف) نیز در گزارشی سیستم مراقبت‌های اولیه ایران را ستوده است: «ایران در سه دهه گذشته سیاست‌هایی را به‌منظور برطرف کردن نیازهای مردم در سطح کشور در پی گرفته است؛ ایران از زمان انقلاب اسلامی تاکنون شبکه بهداشتی را در تمام کشور و در هر شهر و روستا گسترده کرده است؛ ایران شاخص‌های بهداشتی خوبی دارد؛ بیش از ۸۵ درصد از جمعیت روستایی و مناطق محروم ایران، به خدمات مراقبت‌های اولیه دسترسی دارند». این سازمان در ادامه گزارش خود به وضعیت بهداشت و درمان ایران می‌پردازد و می‌نویسد: «شاخص‌های بهداشت و درمان در جمهوری اسلامی در سی سال گذشته، بهبود فزاینده‌ای یافته است و در حال حاضر از

میانگین‌های منطقه‌ای آن بالاتر است. با توجه به گسترش خانه‌های بهداشت در سراسر کشور، این شاخص‌ها در مناطق شهری و روستایی ایران، با یکدیگر برابر است»^۱.

۲. بهبود وضع بهداشت

در سال ۵۵ فقط ۵۱ درصد مردم ایران به آب بهداشتی سالم دسترسی داشتند. در همان زمان این رقم برای کشور ترکیه، الجزایر و لیبی به ترتیب ۶۸، ۷۷ و ۸۷ درصد بوده و در کشورهای توسعه‌یافته نیز این میزان نزدیک به ۱۰۰ درصد بوده است. بر اساس گزارش بانک جهانی، در حال حاضر ۹۰ درصد مردم ایران به آب سالم و بهداشتی دسترسی دارند. پس از ایران، کشورهایی مانند مکزیک با ۸۵ درصد، چین ۷۷ درصد، روسیه ۷۲ درصد، اندونزی ۶۱ درصد، هند ۴۰ درصد، نیجریه با ۲۹ درصد و سودان جنوبی با ۷ درصد قرار گرفته‌اند.^۲

سایت المانیتور در گزارشی می‌نویسد: «ایران بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ میلادی تاکنون گام‌های قابل‌ستایشی را در بسیاری از حوزه‌ها برداشته است. از سال ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۲، شاخص توسعه انسانی که به بررسی طول عمر، دسترسی به آموزش و استانداردهای زندگی می‌پردازد، در ایران رشد ۶۷ درصدی را تجربه کرده است که این میزان دو برابر میانگین جهانی است؛ دسترسی به برق، آبلوله‌کشی، دسترسی به مراکز

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی).

۲. خبرگزاری فارس، تاریخ: ۱۳۹۷/۳/۲۰.

بهداشتی، بهبود قابل توجهی یافته است»^۱.

۳. تأسیس خانه‌های بهداشت

طرح گسترش شبکه‌های بهداشتی در سال‌های دهه ۶۰ از سوی دکتر حسین ملک افصلی معاون وقت وزیر بهداری پایه‌گذاری شد. با تأسیس خانه‌های بهداشت، مراقبت‌های بهداشتی و درمانی در مناطق روستایی به بهورزانی سپرده شد که افرادی از همان منطقه با تحصیلات دیپلم و آموزش‌های اولیه بهداشتی و درمانی بودند. اکنون بیش از ۱۸ هزار خانه بهداشت و ۳۵ هزار بهورز در سراسر کشور وجود دارد که اساسی‌ترین خدمات بهداشتی را به محروم‌ترین و دورافتاده‌ترین روستاهای کشور می‌دهند. اکنون به دلیل وجود خانه‌های بهداشت، ۲۵ مرگ در یک هزار تولد زنده وجود دارد. با وجود این که سواد بهورزان از پزشکان کمتر بود، به دلیل دسترسی بیشتر مردم به خدمات بهداشتی، پیشگیری، واکسیناسیون و مراقبت‌های مادر و کودک، اثربخشی خدمات بهورزان به مراتب بیشتر از پزشکان بود.^۲

۴. آمار پزشکان و متخصصان

یکی از دستاوردهای مهم حوزه پزشکی، رشد پزشکان و متخصصان است؛ چنان‌که پیش از انقلاب اسلامی در کل کشور، تنها ۵ هزار و ۸۹۰ متخصص وجود داشت که ۶۸ درصد آنان در تهران بودند، اما در حال

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی).

۲. خبرگزاری مهر، کد خبر: ۸۲۴۹۲۵، تاریخ: ۱۳۸۷/۱۱/۱۵.

حاضر بر اساس آمار نظام پزشکی، ۷۸ هزار نفر پزشک عمومی، ۳۶ هزار نفر پزشک متخصص و فوق تخصص، ۲۴ هزار نفر دندانپزشک عمومی، ۲ هزار نفر دندانپزشک متخصص، ۱۹ هزار نفر دکتری داروسازی، یک هزار و ۲۰۰ نفر دکتری علوم آزمایشگاهی، ۳۵ هزار نفر ماما و ۱۵ هزار نفر گروه‌های پروانه‌دار داریم. همچنین در حال حاضر، معادل ۳۰ هزار نفر دانشجوی در رشته دکتری پزشکی عمومی در حال تحصیل هستند و پیش‌بینی می‌شود حدود ۴ هزار نفر سالانه به جمعیت پزشکان عمومی اضافه شود. از سوی دیگر، حدود ۱۰ هزار نفر از جمعیت پزشکان عمومی کشور در حال گذران تحصیلات تکمیلی در رشته‌های تخصصی به سر می‌برند.^۱ بر این اساس، ظرفیت جامعه و حوزه پزشکی ما بسیار است. هم‌اکنون به پشتوانه انقلاب اسلامی و حمایت‌های رهبر فرزانه انقلاب اسلامی، در کشور هر ساله بیش از ۴ الی ۵ هزار پزشک در رشته‌های مختلف علوم پزشکی فارغ التحصیل و جذب سیستم بهداشت و درمان می‌شوند که این آمار در مقایسه با قبل از انقلاب، افزایشی ۱۵ برابری داشته است.^۲

۵. دستاوردهای صنعت دارویی

صنعت دارویی کشور سابقه ۸۰ ساله دارد، اما شکوفایی این صنعت پس از انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس اتفاق افتاد و با تأسیس ۵ تا ۶

۱. خبرگزاری مهر، کد خبر: ۳۸۹۸۸۷۳

<https://www.mehrnews.com/news/3898873>

۲. پایگاه تحلیل ایران، کد خبر a/45920؛ تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۶

<http://www.tahlileiran.ir/a/45920.html>

کارخانه مهم داروسازی، پس از دو دهه، صنعت دارویی ایران به حوزه تولید داروهای بیوتکنولوژیک وارد و فرآورده‌های بیوتکنولوژیک مورد نیاز بیماران خاص تولید شد؛ تا جایی که اکنون ۳۴ داروی بیوتکنولوژیک تمام ایرانی در کشور تولید می‌شود.^۱ همچنین داروسازان کشور با همت و تلاش، به فناوری تولید داروهای همچون داروی نوترکیب فاکتور ۸ برای درمان بیماری‌های خونی، هموفیلی و داروی تراستوزومپ، هرسپیتین برای درمان سرطان سینه، واکسن هموفیلوس آنفولانزا برای پیشگیری از مننژیت اطفال داروی نوترکیب FSH برای درمان ناباروری، داروی هورمونی سینیپار (PTH) برای درمان اختلال غدد پاراتیروئید، پک GCSF برای پیوند مغز استخوان و خون‌سازی در بدن بیماران پس از شیمی‌درمانی، اتانرسپت برای درمان تورم مفاصل و داروی هورمونی لوپروراید برای درمان سرطان پروستات و ریه و وارفارین به عنوان رقیق‌کننده خون در این دو سال اخیر دست یافته‌اند.^۲

۶. پیشرفت‌های علمی پزشکی

زیست‌فناوری به عنوان یکی از حوزه‌های مهم فناوری در یک دهه اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته است و با ورود آن به دانشگاه‌ها، محققان ایرانی با وجود جدید بودن آن، توانستند در مدت کوتاهی به دستاوردهای خوبی برسند. کسب رتبه نخست تولید واکسن و سرم در خاورمیانه از طریق تولید بیش از ۳ میلیارد دز واکسن انسانی و دامی در ۶۵ نوع

۱. خبرگزاری مهر، کد خبر: ۳۸۹۸۸۷۳

<https://www.mehrnews.com/news/3898873>

۲. پایگاه خبری فرهنگ انقلاب اسلامی، کد خبر: ۶۳۵۳۳، تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۱

مختلف، بخشی از دستاوردهای محققان در زیست‌فناوری است. پیشرفت‌های جمهوری اسلامی ایران در حوزه سلول‌های بنیادی و طب بازساختی با وجود نوظهور بودن این حوزه، نشان‌دهنده توانایی بالای محققان ایرانی در این حوزه است که با توجه به توانمندی دانش‌آموختگان رشته‌های زیست‌فناوری و پزشکی و به‌کارگیری این دانش، توانسته‌اند در زمینه فناوری و تحقیقات سلول‌های بنیادی، در زمره ۱۰ کشور برتر جهان قرار گیرند. محققان ایرانی توانسته‌اند از سلول‌های بنیادی حتی در پیوندهای مغز و استخوان، پوست و ترمیم بافت آسیب‌دیده قلب استفاده کنند و همچنین شبیه‌سازی سلول‌های بنیادی را به انجام برسانند. استفاده از سلول‌های بنیادی در پیوند قرنیه چشم، تزریق PRP، تکثیر سلول‌های بنیادی بندناف به منظور درمان سرطان یا صدمات بافت قلب و عصب و سلول‌های استخوانی، ترمیم ضایعات نخاعی، شبیه‌سازی و تولید سلول‌های بنیادی جنین، از جمله دستاوردهای بزرگ کشور در عرصه این فناوری‌ها است.^۱

پژوهشگران دانش پزشکی موفقیت‌های بسیار زیادی را در بخش‌های مختلف مانند جراحی‌های قلب، کلیه، چشم و روش‌های نوین به دست آورده‌اند که با استفاده از علوم میان‌رشته‌ای دیگر مانند مهندسی بافت، علوم پایه و سایر حوزه‌های مؤثر در این بخش، توانسته‌اند به تولیداتی در علوم پزشکی نایل شوند که برخی از آن‌ها در دنیا انحصاری است.^۲ همچنین ایران در زمینه پیوند مغز استخوان، دومین کشور پس از ایتالیا (از

۱. <https://www.mehrnews.com/news/3898873>

۲. شبکه اطلاع‌رسانی دانا، کد خبر ۱۰۲۷۴۷۵، تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۱۱/۱۵.

نظر تعداد پیوند) در جهان است. به گونه‌ای که از ۲۶ سال پیش تاکنون بیش از ۵ هزار و ۳۷۳ مورد پیوند سلول‌های بنیادی خون و مغز استخوان، تنها در بیمارستان شریعتی تهران انجام شده است و سالانه به طور میانگین ۷۰۰ پیوند در ایران صورت می‌گیرد.^۱

۷. درمان بیماران خارجی

جمهوری اسلامی موفق شده است که در عرصه‌های پزشکی، بیماران خارج از کشور را نیز درمان کند، این در حالی است که ایران در عرضه خدمات پزشکی در وضعیت تحریم است؛ البته گفتنی است که نه تنها این تحریم‌ها آسیب جدی به حوزه پزشکی وارد نکرده، بلکه هم‌اکنون زمینه حضور بیماران خارجی برای درمان به خصوص جراحی‌های پیچیده و غامض، در کشور فراهم شده است؛ به عنوان مثال، هم‌اکنون تعداد زیادی از شهروندان عراقی به منظور دریافت خدمات پیچیده پزشکی به کشور ما مراجعه می‌کنند. همچنین برخی بیمارستان‌های دولتی و خصوصی، میزبان بیمارانی از منطقه شمال دریای خزر هستند.

۸. افزایش امید به زندگی

یکی از دستاوردهای مهم بهداشتی و پزشکی، افزایش امید به زندگی است. طبق اطلاعات رسمی، امید به زندگی در زنان به طور متوسط ۷۹/۳ سال و در یک بررسی دیگر ۸۰/۴ سال و در مردان هم در یک بررسی ۷۴/۲ و در بررسی دیگر ۷۶/۳ است که در مقایسه با سال ۵۷ افزایش داشته است. به گفته کارشناسان حوزه سلامت و پزشکی، میزان امید به

1. <https://www.mehrnews.com/news/3898873>

زندگی در ایران در سالهای پیش از انقلاب، ۵۷ سال بوده است؛ در حالی که میزان آن در بسیاری از کشورها مانند آمریکا و انگلیس ۷۲ سال، در ژاپن ۷۴ سال، در اتحاد جماهیر شوروی ۶۸ سال و در کوبا ۷۰ سال بوده است. بنابراین، بر اساس این آمار، شاخص امید به زندگی ایران در آن زمان، وضعیت چندان مناسبی نداشته است.^۱ این در حالی است که بعد از انقلاب اسلامی امید به زندگی با رشد ۱۰ الی ۲۰ سال به بیش از ۷۰ سال افزایش یافته است.^۲

۹. کاهش مرگ و میر

در سالهای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، بروز بیماری‌های واگیر از مسائل اصلی کشور بود و قسمت عمده مرگ و میرها در کشور ناشی از بیماری‌های واگیر و بیماری‌های ناشی از زایمان، حاملگی و... بود. بدیهی است ادامه چنین مسائلی می‌توانست عوارض وحشتناکی در پی داشته باشد.

همچنین میزان مرگ و میر کودکان زیر یکسال در ایران در سالهای پیش از انقلاب، سالانه ۱۰۲ کودک زیر یکسال در هر ۱۰۰۰ کودک بود که آمار وحشتناکی بوده است؛ یعنی در آن زمان، از هر ۱۰ کودک ایرانی که متولد می‌شدند، یک کودک زیر یکسال فوت می‌کرد. در زمینه مرگ و میر کودکان کمتر از یکسال و امید به زندگی، وضعیت ایران حتی در بین

۱. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، کد خبر: ۹۵۱۱۱۴۰۹۸۴۰. تاریخ:

۹۶/۲/۱

۲. پایگاه تحلیل ایران، کد خبر a/45920؛ تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۶

کشورهای کمتر توسعه‌یافته نیز نامناسب بود. در آن زمان، میزان مرگ‌ومیر نوزادان زیر پنج سال ۱۷۴ در هر ۱۰۰۰ نفر بود؛ یعنی از هر پنج کودک ایرانی یک نفرشان تا پنج سالگی فوت می‌کرد. در حالیکه اکنون خوشبختانه این رقم به ۱۵/۶ کاهش یافته که رقم بسیار مهمی است.

همچنین توانستیم میزان مرگ‌ومیر ناشی از بیماری‌های عفونی، مادران، نوزادان و تغذیه‌ای، تصادفات و حوادث را طی چند دههٔ اخیر، کاهش دهیم؛ هرچند که در زمینهٔ پیشگیری از تصادفات هنوز به نقطهٔ ایده‌آل نرسیده‌ایم.

طبق گزارش بانک جهانی تعداد مرگ‌ومیر کودکان در سال ۱۹۹۰، ۲۰۱۶ نفر و تعداد مرگ‌ومیر در سال ۲۰۱۵، ۲۵ نفر بوده است؛ و ایران رتبهٔ یازدهم نسبت به کاهش مرگ‌ومیر کودکان از ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۵ کسب کرده است.^۱

۱۰. افزایش تخت‌های بیمارستانی

بر اساس آمار رسمی که در سال ۵۵ وجود داشته، با توجه به جمعیت ایران در آن سال، ۱/۵ تخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت داشتیم که این تعداد تا سال ۹۱ تقریباً به همین صورت تداوم یافته است. بر این اساس، ساخت تخت‌هایمان فقط در حد رشد جمعیت تکافو می‌کرد.^۲ برخی از گزارش‌ها نیز حاکی است که هم‌اکنون به ازای هر هزار نفر

۱. ایران ۲۰، دانشگاه امام حسین علیه‌السلام، ص ۱۹.

۲. خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، کد خبر: ۹۵۱۱۱۴۰۹۸۴۰، تاریخ:

حدود ۱/۰۳ تخت بیمارستانی در کشور داریم که حدود ۱۲۰ هزار و ۶۱۲ تخت بیمارستانی می‌شود و بر اساس سند ملی درمان ایران، تا سال ۱۴۰۴ حدود ۷۳ هزار تخت بیمارستانی جدید با تعرفه دولتی و حدود ۴۰ هزار تخت بیمارستانی جدید با تعرفه خصوصی به این تعداد اضافه می‌شود.^۱

۱۱. سایر نوآوری‌ها و اختراعات پزشکی

الف) تولید رده سلول‌های بنیادی

پژوهشکده رویان در سال ۸۰ با تلاش‌های مرحوم دکتر سعید کاظمی آشتیانی و همکارانش به عرصه تحقیقات سلول‌های بنیادی وارد شد که این تحقیقات در سال ۱۳۸۲ به نتیجه رسید و پژوهشکده رویان با تولید رده سلول‌های بنیادی جنینی، نام ایران را در بین ۱۰ کشور برتر دنیا که به این فناوری دست یافته‌اند، قرار داد. ایران بعد از کشورهای آمریکا، استرالیا، سوئد، انگلیس، هندوستان، کره جنوبی، ژاپن و سنگاپور، موفق به تولید این سلول‌ها شده است.

ب) تزریق سلول‌های شوآن برای ترمیم آسیب‌های نخاعی

پروژه تزریق سلول‌های شوآن برای ترمیم آسیب‌های نخاعی به عنوان یک درمان بی‌خطر، برای نخستین بار در جهان از سوی پژوهشگران ایرانی اعلام شد و نتایج بالینی این تحقیق پس از ۱۰ سال به اطلاع عموم رسید. برای این‌که درمان با تزریق سلول‌های شوآن به بیماران آسیب نخاعی موفقیت‌آمیز باشد، بیمار آسیب نخاعی نباید بالای ۵۰ سال باشد، ضایعه

۱. خبرگزاری ایرنا، کد خبر: ۸۲۶۴۹۴۳۰ (۶۱۴۵۴۵۶)، تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۸.

نخاعی دچار عفونت خاصی نباشد و علائم نورولوژیک محدودی در ناحیه ضایعه وجود داشته باشد. دکتر امامی رضوی، معاون درمان وزارت بهداشت وقت گفت: مرکز تحقیقات ضایعات نخاعی دانشگاه علوم پزشکی تهران در حال انجام کار تحقیقاتی بر روی سه پروژه به نام‌های تزریق سلول‌های شوآن و تزریق سلول‌های بنیادی و سلول‌های حس بویایی می‌باشد.^۱

روش تزریق سلول‌های شوآن به بیماران آسیب نخاعی، یک روش ابتکاری و نوین است که برای اولین بار از سوی دانشمندان ایرانی با موفقیت انجام گرفته است. در دو کشور روسیه و چین از سلول‌های بنیادی برای درمان آسیب نخاعی استفاده شده است، اما روش ایران در تزریق سلول‌های شوآن به بیماران آسیب نخاعی تاکنون بر روی چند بیمار داوطلب انجام شده و موفقیت‌آمیز بوده است. در خصوص تزریق سلول‌های شوآن، پروژه با موفقیت نسبی انجام شده است و چون پروژه به صورت تحقیقاتی در حال انجام است، به طور قطعی نمی‌توان موفقیت آن را اعلام کرد.^۲

ج) تولید دستگاه شتاب‌دهنده خطی

دستگاه شتاب‌دهنده خطی ایرانی برای تشخیص و درمان سرطان در کشور ساخته شده است. این دستگاه در درمان بیماران سرطانی و در حوزه رادیوتراپی کاربرد دارد. این دستگاه از انتشار یافتن اشعه به بافت‌های دیگر جلوگیری می‌کند، و کیفیت و دقت را با هم داراست و از خروج ارز نیز جلوگیری می‌کند.

۱ باشگاه خبرنگاران جوان، کد خبر: ۴۲۶۴۸۳۴، تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۲۲.

۲ همان.

اين دستگاه را وزارت بهداشت تحت حمايت ويژه خود قرار داده است تا بتواند به توليد انبوه برسد؛ البته اين دستگاه قبلاً تحريم شده بود.^۱

(د) توليد داروي زخم بيماران ديابتي

محققان ايراني براي اولين بار در جهان، موفق به توليد دارويي به نام آنژي پارس براي درمان زخم بيماران ديابتي شده‌اند. اين دارو يك داروي گياهي است كه طي يك پروسه ۷ ساله ساخته شده است و پس از طي مراحل آزمايش بر حيوان و آزمايش‌هاي باليني بر روي انسان، تاييديه وزارت بهداشت را اخذ كرد. داروي آنژي پارس در ۳ نوع كپسول، آمپول و پماد عرضه مي‌شود و كارآزمائي‌هاي باليني آن نشان داده است كه مصرف آن در يك دوره دو ماهه بين ۵۷ تا ۸۸ درصد بهبودي زخم پاي ديابتي را باعث مي‌شود.^۲

(ه) توليد داروي گياهي درمان ايدز

براي اولين بار در دنيا در ايران براي درمان ايدز، يك داروي تعديل‌كننده ايمني با نام آيمود ساخته شد. اين دارو در سال ۱۳۸۴ توسط پژوهشگران ايراني ساخته شد و پس از ثبت جهاني در اسفند ۱۳۸۵، همان سال رونمايي شد.

(و) نانوكريستال‌هاي مؤثر در ترميم بافت‌هاي آسيب‌ديده داخل بدن

توليد نانوكريستال‌هاي جديد براي ترميم بافت، ايجاد نانوفنجان‌هايي براي دارورساني و درمان سل مقاوم، به كمك نانوكريستال‌ها، از جمله

۱. باشگاه خبرنگاران جوان، كد خبر: ۶۶۳۶۵۶۷، تاريخ: ۱۳۹۷/۵/۲۷.

۲. پاينگاه خبري فردا نيوز، كد خبر: ۴۵۳۱۶، تاريخ: ۱۳۸۶/۱۱/۱۲.

دستاوردهای مهم کشور در حوزه مهندسی بافت است. نانوکریستال‌هایی که محققان ایرانی به آن دست پیدا کرده‌اند، موجب تکامل بافت، رشد و جذب سلول‌ها به شکل طبیعی خواهد شد و به طور همزمان داربست و سلول‌های سوارشده بر آن به صورت بیولوژیکی رشد می‌کند. ایجاد نانوفنجان‌هایی برای دارورسانی نیز از سوی محققان ایرانی محقق شد.

نانوفنجان‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که غشاهای بیولوژیک بر روی آن ساخته شده است و در بخش ضخیم آن، این توانایی وجود دارد که داروهای مورد نظر را بر روی آن سوار کرده و به سلول هدف مورد نیاز ارسال می‌شود تا ضمن اتصال به آن بتواند عملکرد دارویی خود را به انجام برساند. محققان دانشگاهی همچنین توانستند با تغییر باکتری سل مقاوم به درمان، به کمک نانوکریستال یک زائده به آن بچسبانند و آن باکتری را از بین ببرند.^۱

۱. باشگاه خبرنگاران جوان، کد خبر ۴۲۶۶۸۳، ۱۳۹۱/۱۱/۱۰.

دستاوردهای سیاسی و بین‌المللی انقلاب اسلامی

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدکاظم کریمی*

اشاره

انقلاب اسلامی ایران که تبلور اراده ملت ایران برای احیای ارزش‌های دینی و الهی است، به دلیل ماهیت دینی‌اش، از همان ابتدای شکل‌گیری، با واکنش منفی دنیای استکبار روبه‌رو شد؛ به گونه‌ای که با ترندهای گوناگون از جمله جنگ تحمیلی هشت‌ساله، تحریم‌های همه‌جانبه، ترور، قتل و ناامنی، در پی به زانو درآوردن آن برآمدند. با وجود این، با غلبه بر این ترندها که به طور مستقیم و غیرمستقیم با اراده استکبار جهانی اعمال شد، اینک پس از گذشت چهار دهه از عمر انقلاب اسلامی، بازخوانی دستاوردهای آن برای آشنایی بیشتر بخش‌های گوناگون جامعه و شناسایی ضعف‌ها و قوت‌های مسیر طی‌شده، امری بایسته است.

وضعیت سیاسی کشور قبل از انقلاب اسلامی

برای درک بهتر دستاوردهای سیاسی کشور، لازم است ابتدا مروری بر

* پژوهشگر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

شرایط سیاسی کشور قبل از وقوع انقلاب اسلامی داشته باشیم تا بر اساس آن، بتوان قضاوت دقیق‌تری از عظمت دستاوردهای انقلاب اسلامی داشت. تا قبل از انقلاب اسلامی، ایران کشوری بود که نه تنها درباره نظام بین‌المللی هیچ‌گونه نقشی بر عهده نداشت، بلکه با دخالت علنی دولت‌های غربی و شرقی در امور مهمی مانند عزل و نصب شاهان، از جمله پهلوی اول و دوم، حتی امکان تصمیم‌گیری در اداره امور داخلی خود را نیز نداشت. ملاحظه تاریخ سیاسی کشور از دوره قاجار تا پهلوی نشان می‌دهد که بیگانگان به طور مستقیم، در امور جاری کشور دخالت داشتند و تمشیت امور آن با خواست و اراده آنان رقم می‌خورد. چنان‌که ناصرالدین‌شاه قاجار از دخالت دولت‌های روسیه و انگلیس در امور کشور حتی برای مسافرت به شمال و جنوب کشور ابراز نگرانی می‌کرد؛ رضاشاه پهلوی با اراده بیگانگان به قدرت نشست و با همان اراده مجبور به ترک کشور شد و بقای محمدرضاشاه بر اریکه قدرت نیز تنها با دخالت مستقیم دولت ایالات متحده در کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ میسر شد. دخالت‌های تحقیرآمیز دولت ایالات متحده در امور کشور، از جمله تحمیل قانون کاپیتولاسیون و یا کودتای ۲۸ مرداد سال ۳۲ و همچنین غارت و چپاول منابع طبیعی کشور توسط بیگانگان نیز از مواردی است که بیانگر اوج ذلت و سرسپردگی حاکمان وقت کشور بوده است.

استقلال و نفی سلطه بیگانگان

بزرگ‌ترین دستاورد انقلاب اسلامی در عرصه سیاسی را باید دفع سلطه بیگانگان و استقلال کشور از دخالت بیگانگان دانست. به طور معمول، قدرت‌های جهانی برای دستیابی به منابع اقتصادی و بهره‌جویی از بازار

مصرف در کشورهای جهان سوم، از وجود دولت‌های حاکم و مهره‌های سیاسی خود در این کشورها بهره گرفته‌اند. حاکمیت ارادهٔ بیگانگان بر مقدرات کشور و دخالت در تصمیم‌گیری‌های کلان، بزرگ‌ترین ارمغان رژیم‌های گذشته برای ملت ایران بود که منجر به خودباختگی فرهنگی و احساس حقارت و ذلت در برابر قدرت‌های بیگانه می‌شد.

امام علیه السلام همهٔ بدبختی ملت ایران را به علت دخالت قدرت‌های بزرگ می‌دانست و فرموده است: «ما اجازه نخواهیم داد که دولت‌های ابرقدرت در مقدرات مملکت ما دخالت کنند، گذشت آن زمان که اینها بدون چون و چرا در این امور دخالت می‌کردند».^۱ رهبر معظم انقلاب نیز فرموده‌اند: «انقلاب اسلامی با ایستادگی در مقابل نظام سلطه، توانست به ملت ایران، هویت و آرمان بدهد».^۲

تأسیس حکومت مبتنی بر احکام دین

تجربهٔ تأسیس حکومت دینی و آوردن دین به صحنهٔ اجتماع در جهانی که در فضای سکولاریسم غوطه‌ور شده بود و حتی امکان با دین زیستن به اندیشه‌اش خطور نمی‌کرد، دستاورد منحصر به فرد انقلاب اسلامی است که در هیچ جای جهان، سابقه نداشته است.

تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، حاکمان و سیاستمداران همگام با نظام‌های غربی، برای رسیدن به اغراض خویش با تبلیغ اندیشهٔ جدایی دین از سیاست، تلاش می‌کردند مردم را از دخالت در سرنوشت خود باز

۱. امام خمینی، *صحیفهٔ نور*، ج ۶، ص ۳۰۹.

۲. سخنان معظم‌له در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۷ خرداد ۱۳۹۶.

دارند. محمدرضا پهلوی با هدف جلب توجه آمریکا در موضوع توسعه و مدرنیزه کردن کشور، با حرص و ولع به اجرایی کردن سیاست‌های لائیسزم و تغییر ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی مبادرت می‌ورزید. اما انقلاب اسلامی ایران با کشیدن خط بطلان بر اندیشه‌جدایی دین از سیاست، دخالت در امور سیاسی و تعیین سرنوشت خود را طبق تعالیم اسلامی ضروری شمرد و دیانت و سیاست را بر پایه‌جمله معروف شهید مدرس که «سیاست ما عین دیانت ماست و دیانت ما عین سیاست ماست»، لازم و ملزوم یکدیگر دانست. گسیل داشتن فکر و قلم اندیشمندان و کارشناسان به مطالعه، تحقیق و تدوین آثار علمی در زمینه دین، از آثار و نتایج این رویکرد است؛ به‌گونه‌ای که امروزه به‌یمن حرکت انقلاب اسلامی، هزارها کتاب، مقاله، کنفرانس و همایش علمی سالیانه در جای‌جای جهان پهناور امروز در موضوع دین نگاشته یا به اجرا در می‌آید.

با ظهور انقلاب اسلامی نه‌تنها روح تازه‌ای در کالبد اسلام و شیعه دمیده شد، بلکه تمام ادیان الهی جان تازه‌ای گرفتند و امیدها برای احیای مجدد معنویات در جهان قوت گرفت. با چنین رویکردی، نظام اسلامی توانست اسلامیت را با ملیت، دین را با سیاست، مبارزه با استبداد و استکبار را با حمایت از مستضعفان جایگزین کرده، آزادی، استقلال و خودباوری را به عنوان ارمانی بزرگ از سوی دین اسلام به انسان‌های آزاداندیش هدیه کند. توجه به ملت‌ها به جای دولت‌ها، توجه به ارزش‌های انسانی و اسلامی، حمایت از ستمدیدگان، دفاع از کرامت انسانی، اعلام برائت از حکومت‌ها و حاکمان دیکتاتور، حمایت از مبارزات و حرکت‌های آزادی‌بخش و ضداستبدادی، گسترش ارتباطات با کشورهای ضعیف، و

مقابله با خوی استکباری کشورهای غربی، از اهم محورهای سیاست خارجی نظام اسلامی در پرتو به صحنه آوردن دین در ساحت اجتماع و سیاست بوده است.

مردم‌سالاری دینی

دموکراسی به مفهوم حکومت مردم یا مردم‌سالاری، از دستاوردهای بزرگ جامعه بشری در قرن‌های اخیر است و از پایه‌های اصلی رشد و توسعه کشورها به شمار می‌آید. سابقه دموکراسی و مردم‌سالاری دینی در ایران، از ویژگی‌های منحصر به فرد انقلاب اسلامی است. «انتخابات» به عنوان رکن اصلی دموکراسی، از همان ابتدا مورد توجه مسئولان نظام واقع شد و تاکنون بالغ بر ۴۰ بار با رعایت معیارهای شناخته شده، انتخابات برگزار شده است. همه‌پرسی نظام جمهوری اسلامی در فاصله کمتر از دو ماه از انقلاب اسلامی، با رأی ۹۸ درصدی مردم در فروردین ۱۳۵۸، اولین نشانه اهمیت و استقبال از مردم‌سالاری بوده است. به دنبال آن، همه‌پرسی قانون اساسی، تشکیل مجلس شورای اسلامی، انتخاب رئیس‌جمهور، اعضای خبرگان رهبری و نمایندگان شوراهای اسلامی به صورت منظم و در موعد مقرر، در عمر ۳۸ ساله انقلاب اسلامی، از نشانه‌های این اهتمام به شمار می‌رود. همه این پدیده‌ها در حالی اتفاق افتاد که قبل از انقلاب اسلامی، اداره امور کشور توسط اقلیتی نظامی تحت عنوان رژیم شاهنشاهی و بدون هیچ‌گونه مراجعه به رأی و نظر

مردم انجام می‌شد.^۱ بر همین پایه، رهبر معظم انقلاب همواره بر اهمیت رأی و نظر مردم پافشاری داشته‌اند و فرموده‌اند: «هیچ‌کس در نظام اسلامی نباید مردم، رأی مردم و خواست مردم را انکار کند... بدون آراء مردم، بدون حضور مردم و بدون تحقق خواست مردم، خیمه نظام اسلامی سر پا نمی‌شود و نمی‌ماند».^۲

ارتقای آگاهی سیاسی

آگاهی سیاسی قشرهای گوناگون جامعه به منظور مشارکت سیاسی و پذیرفتن نقش مسئولانه کنش‌گری سیاسی و اجتماعی، اهمیت فراوانی دارد. از این رو، کسب آگاهی و شناخت نسبت به امور عمومی جامعه، شناخت رهبران و کارگزاران سیاسی، تعامل مناسب مردم و حکومت، آگاهی از عملکرد دستگاه‌های اجرایی و مانند آن، به منظور تربیت نسلی مسئول و تقویت رابطه دولت‌ملت برای آحاد جامعه اسلامی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

رهبر انقلاب درباره لزوم آگاهی و بینش سیاسی اعضای جامعه فرموده است: «این یک چیز مهمی است وقتی انسان جریان‌های گوناگون را می‌شناسد، می‌تواند پدیده‌ها را استنتاج کند که این پدیده چیست، چه شد که این اتفاق افتاد، در تحلیل، دچار خطا و اشتباه نمی‌شود».^۳

۱. ر.ک: آبراهامیان، *ایران بین دو انقلاب؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی*،

ص ۳۸۲.

۲. خطبه‌های نماز جمعه در دهمین سالگرد رحلت امام خمینی علیه السلام.

3. <http://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=1775>

به صحنه آوردن ملت برای ایفای نقش کنش‌گری سیاسی و عضو مفید، مؤثر و مسئول جامعه اسلامی بودن که در اصطلاح علمی از آن به جامعه‌پذیری سیاسی (political socialization) یاد می‌شود، از ارمغان‌ها و دستاوردهای بزرگ انقلاب اسلامی است که برگرفته از آموزه‌های ناب اسلامی است. چنان‌که امیر مؤمنان **علیه السلام** فرموده‌اند: «اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَ بِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّىٰ عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبُهَائِمِ»^۱ از خدا بترسید، در حق بندگان و بلادش؛ زیرا شما حتی در برابر مکان‌ها و چارپایان مسئول هستید». در کنار آگاهی‌بخشی اقشار مختلف جامعه، توجه ویژه به رشد و آگاهی سیاسی زنان مسلمان و قرار دادن آنان در کانون توجه جهانیان، در حرکت انقلاب اسلامی، از اهمیتی بسزا برخوردار بوده است. ایفای نقش کنش‌گری سیاسی برای زنان و تشویق به مشارکت سیاسی برای آنان، برگرفته از آموزه‌های اسلامی و تأسی از سیره بانوان بزرگ اسلام همانند حضرت خدیجه و همسران پیامبر **علیهم السلام** و تلاش آشکار حضرت **علیها السلام** و حضرت زینب **علیها السلام** در حفظ حیات سیاسی جامعه اسلامی بوده است.

اما به رغم نگاه واقع‌بینانه انقلاب اسلامی به موضوع زن، متأسفانه در سال‌های اخیر، به تبع فرهنگ منحط غرب، نگاه ابزاری به موضوع زن در جامعه ما غلبه پیدا کرده است و فارغ از ارزش‌های وجودی زنان برای تحقق جامعه آرمانی دینی و سوق دادن جامعه به سعادت واقعی، مشاهده می‌شود که شخصیت وجودی آنان در حد عروسک‌هایی با انواع و اقسام آرایش‌های مهووع، برای لذت‌جویی و شهوت‌رانی مردان هوس‌باز و

۱. شریف رضی، *نهج البلاغه*، تدوین صبحی صالح، خطبه ۱۶۷، ص ۲۴۲.

راه‌اندازی مجالس لهُو و لعب، در حال تنزل است.

مطبوعات و رسانه‌های جمعی

مطبوعات به عنوان رکن چهارم دموکراسی، در ایران تاریخ پر فراز و نشیبی داشته است. هر گاه اختناق و استبداد به اوج رسیده، آزادی مطبوعات نیز تحدید شده است؛ و زمانی که فضای مناسب سیاسی بر کشور حاکم شده، مطبوعات نیز از آن بهره گرفته‌اند.

با وقوع انقلاب اسلامی، توسعه رسانه‌ها و مطبوعات، به لحاظ کمی و کیفی و در بخش‌های نشریات مکتوب و غیرمکتوب - چنان‌که امروز نشریات علمی دارای مجوز بیش از ۱۷۰۰ است^۱ - رادیو، تلویزیون، رایانه، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، با گسترش چشم‌گیری روبه‌رو بوده است؛ به گونه‌ای که امروزه هر یک از اعضای جامعه، دست‌کم به یکی از این رسانه‌ها دسترسی دارند. اهمیت نشریات و رسانه‌های آزاد برای نظام اسلامی از آن جهت است که اگر امروز موضوع فساد و قاچاق ذهن جامعه را درگیر ساخته، اطلاع‌رسانی از مجاری، عوامل، شیوه‌های عمل و شبکه‌های مرتبط با آن، تنها به همت مطبوعات، رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی مردم‌نهاد صورت گرفته است؛ و خود همین وضع، فضایی است که انقلاب اسلامی در اختیار مطبوعات قرار داده است؛ و اگرچه گاهی به دلیل فشار برخی افراد و گروه‌ها، از آزادی عمل مطبوعات و رسانه‌ها ممانعت می‌شود، حرکت کلی نظام و مسئولان آن تاکنون در جهت تحقق آزادی کامل رسانه‌ها در چارچوب موازین

شرع و مصالح کلی نظام اسلامی بوده است. بدیهی است که گاهی در موارد خاص، به دلیل برخی محذورات اخلاقی، اعتقادی، سیاسی و یا حقوقی، مراجع قانونی برخی تزییقات را به رسانه‌ها اعمال می‌کنند، اما نباید این تزییقات را به رویکرد کلان نظام تسری داد و دستاوردهای بزرگ در این حوزه را نادیده گرفت. طبعاً این محدودیت‌ها کم‌وبیش در همه کشورهای وجود دارد و رسانه‌ها نیز ناگزیر از تبعیت قوانین جاری و عرفی جامعه هستند.

تقویت محور مقاومت اسلامی

حدود ۱۲ سال پیش در سال ۱۳۸۵ رژیم جعلی صهیونیستی با پیشرفته‌ترین سلاح‌های خود به قصد نابودی جنبش مقاومت اسلامی موسوم به حزب‌الله، به جنوب لبنان حمله کرد. اما رژیم صهیونیستی از این تجاوز آشکار طرفی نسبت و با مقاومت حیرت‌آفرین رزمندگان جنبش مقاومت و پس از ۳۳ روز نبرد، با شکست مفتضحانه عقب‌نشینی کرد و هرچند پس از آن دیگر سودای تجاوز به جنوب لبنان را در سر نپروراند، اما حمایت از حزب‌الله به عنوان محور مقاومت اسلامی، دینی بزرگ بر دوش همه ملل اسلامی است تا به تقویت آن در برابر دشمن صهیونیستی به عنوان مهره استکبار جهانی در منطقه - که سودای «خاورمیانه بزرگ» را در سر می‌پروراند - همت گمارند.

با پیروزی انقلاب اسلامی و تحت رهبری هوشمندانه حضرت امام، روحیه آزادی‌خواهی و ظلم‌ستیزی در میان مسلمانان ستمدیده جهان متجلی شد. از این رو، حمایت از آزادی‌خواهان و تمامی ملل ستمدیده به‌ویژه مسلمانان در سراسر جهان، از آرمان‌ها و دستاوردهای

سیاست خارجی جمهوری اسلامی به شمار می‌رود. به همین جهت، از همان ابتدای شکل‌گیری، چرخش به سوی کشورهای غیرمتعهد به جای دولت‌های استکباری و حمایت از نهضت‌های آزادی‌بخش، در صدر برنامه‌ها و سیاست‌ها قرار گرفت.

بر همین اساس، اگر نبود نقش‌آفرینی‌ها و دلاورمردی‌های مقاومت اسلامی، سرنوشت امت اسلامی به گونه دیگری رقم می‌خورد. از این رو، حمایت‌های نظام جمهوری اسلامی به دفاع از مردم سوریه و عراق در برابر داعش، علاوه بر این‌که کشورهای مسلمان را از خطر تجزیه و نابودی نجات داد، باعث شد تا از زیانه کشیدن آتش خشم دشمنان تشیع به سرحدات نظام اسلامی نیز جلوگیری شود.

استکبارستیزی

از اصول مسلم و خدشه‌ناپذیر حاکم بر سیاست خارجی که در قانون اساسی جمهوری اسلامی به آن تصریح شده، اصل «نه شرقی، نه غربی» است. در شرایطی که جهان به دو بلوک شرق و غرب تقسیم شده بود و شاه ایران نیز به عنوان یکی از مهره‌های اصلی آمریکا در خاورمیانه، سیاست‌های تجاوزگرانه غرب و به خصوص آمریکا را پیاده می‌کرد و دیگر کشورهای مسلمان و جهان سوم نیز چاره‌ای جز قرار گرفتن تحت سیطره یکی از دو قطب حاکم نداشتند، انقلاب اسلامی با شعار «نه شرقی، نه غربی»، در واقع، نظام سلطه در جهان را به چالش کشید و استقلال کشور را تضمین کرد.

احیای اسلام سیاسی به عنوان یک مدل قابل‌اتکا در جهان معاصر، با تکیه بر اصل «نه شرقی، نه غربی» و همراه با آن، ارتقای سطح امید و آگاهی

سیاسی در ملل جهان به‌ویژه جهان اسلام و تأثیر بر نهضت‌های مردمی جهان از جمله کمک به بیداری اسلامی، موجب به چالش کشیدن سلطه استکبار جهانی و در رأس آن ایالات متحده در عرصه بین‌المللی و افزایش نفوذ و اقتدار جهانی و منطقه‌ای ایران شده است.

به همین دلیل، «جیمز ریچارد» کارشناس روابط بین‌الملل در مصاحبه با خبرگزاری فارس گفته است: «ایران قدرت اول منطقه و بازیگر بسیار فعال و تأثیرگذار در سطح جهان است؛ و قدرت و نفوذی که ایران در کشورهای منطقه دارد، آمریکا ندارد؛ این نشانه دیپلماسی فعال ایران در بیش از ۳۰ سال گذشته بوده است».^۱

امام راحل درباره این سیاست می‌فرمایند: «ما نه تحت حمایت آمریکا و نه تحت حمایت شوروی و نه تحت حمایت هیچ قدرتی نیستیم... آن چیزی که شما می‌خواستید، جمهوری اسلامی بود؛ آن چیزی را که شما می‌خواستید، نه شرقی و نه غربی بود، این را حفظش کنید».^۲

تحقیر آمریکا

جنایت‌های آمریکا نسبت به مردم ایران، چه قبل و چه بعد از انقلاب، آن قدر زیاد است که حضرت امام از آمریکا به عنوان شیطان بزرگ یاد کرده است. به همین جهت، مبارزه با آن همواره یکی از اصول عمده سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بوده است.

۱. مجله شبانه باشگاه خبرنگاران، تاریخ انتشار: ۸ فروردین ۱۳۹۳، کد خبر:

۴۷۸۹۰۹۶.

۲. امام خمینی، *صحیفه نور*، ج ۱۷، ص ۶۲-۶۳.

در طول نیم قرن گذشته، هیچ حادثه‌ای به اندازه انقلاب اسلامی نتوانسته است به حیثیت بین‌المللی آمریکا ضربه وارد کند. سقوط رژیم شاهنشاهی که به عنوان مدافع و حافظ منافع آمریکا در منطقه عمل می‌کرد، اخراج ده‌ها هزار کارشناس و مستشار آمریکایی از ایران، خروج از پیمان ستو که برای حفظ منافع آمریکا تشکیل شده بود، تسخیر لانه جاسوسی و دستگیری دیپلمات‌های جاسوس و ده‌ها نمونه دیگر، از جمله موارد تحقیر آمریکا است. نامشروع اعلام کردن اسرائیل و به رسمیت نشناختن مذاکرات صلح خاورمیانه و اعلام مبارزه تا سرنگونی این رژیم غاصب که از حمایت‌های همه‌جانبه غرب و به خصوص آمریکا برخوردار است، از دیگر محورهای اصلی سیاست خارجی جمهوری اسلامی به شمار می‌رود.

قدرت منطقه‌ای

تأثیرگذاری بر معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی، به چالش کشیدن سیاست‌های منطقه‌ای استکبار جهانی، حمایت از کشورهای اسلامی در برابر متجاوزان، حمایت از مقاومت اسلامی، دفاع از آرمان ملت فلسطین، تلاش در منزوی ساختن گروه‌های تکفیری از جمله داعش، پیشرفت‌های چشم‌گیر در عرصه قدرت نظامی و دفاع موشکی، برخورداری از ذخایر قابل توجه نفت و گاز و دسترسی به فناوری مربوط به استخراج و پالایش آنها از امتیازات منحصربه‌فرد ایران در شرایط کنونی است که توجه قدرت‌های بزرگ را به خود معطوف ساخته است.

به همین سبب، تصمیم‌گیری برای موضوع فعالیت هسته‌ای در قالب مذاکرات برجام با حضور و مشارکت فعال کشورهای بزرگ اروپایی و

ایالات متحده با عنوان ۵+۱ سال‌ها به طول انجامید و زمانی که کشور ایالات متحده به دلیل توهم تضرر، از این پیمان خارج شد، گروه ۴+۱ متشکل از کشورهای اروپایی، آمادگی خود را برای تداوم همکاری‌ها در قالب برجام اعلام کرده‌اند و مذاکرات آنها نیز در حال انجام است. بدیهی است این امر نشان از اهمیت کشور ایران برای قدرت‌های جهانی دارد تا آن‌جا که برخی موضع‌گیری‌های آنها حتی به تقابل با ایالات متحده منجر شده است و این تقابل در هیچ دوره‌ای این قدر آشکارا ابراز نشده است.

مجله «فارین پالیسی» در شمارهٔ اخیر خود نوشته است: آمریکا نمی‌تواند ایران را منزوی کند؛ زیرا نه تنها متحدان اروپایی او با تصمیم دولت ترامپ برای خروج از توافق هسته‌ای و بازگشت تحریم‌ها علیه ایران مخالفت کرده‌اند، بلکه دولت‌های روسیه و چین نیز در صددند واردات نفت از ایران را با واحد پول خود انجام دهند تا از این طریق خود را از مبادلات بر پایهٔ دلار جدا کنند. بدیهی است چنین اقداماتی، دولت آمریکا را برای اعمال مؤثر تحریم‌ها دچار محدودیت خواهد ساخت.^۱

۱. روزنامهٔ ایران، پنج‌شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۹۷، سال بیست و چهارم، شماره ۶۸۵۴،

کتابنامه

قرآن کریم.
نهج البلاغه.

کتاب

۱. امام خمینی، روح الله، صحیفه نور، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمته، ۱۳۷۸ ه.ش.
۲. آبراهامیان، ایرواند، ایران بین دو انقلاب: از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ترجمه حسن شمس آوری، محسن مدیرشانه‌چی و کاظم فیروزمند، تهران: نشر مرکز، چاپ پنجم و نهم، ۱۳۸۱ ه.ش.
۳. آبراهامیان، ایرواند، ایران بین دو انقلاب: از مشروطه تا انقلاب اسلامی، ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، تهران: نشر نی، چاپ دوم، ۱۳۷۷ ه.ش.
۴. حشمت‌زاده، محمدباقر، آثار و نتایج اسلامی ایران، تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۹ ه.ش.
۵. کتاب روند پژوهش‌های چهل سالگی جمهوری اسلامی ایران برترین جایگاه‌های ایران در آمارهای بین‌المللی، تهران: چاپ دانشگاه امام حسین علیه السلام.
۶. معاونت فرهنگی ستاد مشترک سپاه، ۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی.

۷. نصری، محسن، شکوه ملی در فناوری هسته‌ای، نشر حدیث راه عشق، ۱۳۸۵ه.ش.

نشریات

۱. مجله شبانه باشگاه خبرنگاران، تاریخ انتشار: ۸ فروردین ۱۳۹۳.ش.
۲. روزنامه کیهان، ۲۵ و ۲۹ بهمن ۱۳۷۶.
۳. روزنامه ایران، پنج‌شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۹۷، سال بیست‌و‌چهارم، شماره ۶۸۵۴.
۴. روزنامه همشهری، ۵ تیر ۱۳۹۷، شماره ۷۴۱۵.

پایگاه‌های اینترنتی

1. <http://basirat.ir/>
2. <http://fajre33.mihanblog.com>
3. <http://farsi.khamenei.ir>
4. <http://mazanddanab.ir>
5. <http://www.magiran.com>
6. <http://www.tahlileiran.ir>
7. <https://donya-e-eqtesad.com>
8. <https://fotosnet.blog.ir>
9. <https://tejaratnews.com>
10. <https://www.fardanews.com>
11. <https://www.mashregnews.ir>
12. <https://www.mehrnews.com>
13. <https://www.mehrnews.com>
14. www.ari.ac.ir
15. www.bmn.ir
16. www.dana.ir
17. www.didban.ir
18. www.drt.msrt.ir
19. www.ibfon.org
20. www.isna.ir
21. www.royaninstitute.org
22. www.tabnak.ir
23. www.yjc.ir